

FAIR

Farmosi Információk Riportok

Lakossági közéleti tájékoztató

XXXIII. évfolyam 1. szám • 2020. MÁRCIUS

MEGHÍVÓ

Farmos Község Önkormányzata
tisztelttel meghívja Önt és családját

**március 13-án 17 órára a
Művelődési Házba,**

**az 1848-as forradalom és szabadságharc
tisztelőre rendezendő**

**ÜNNEPI
MEGEMLEKEZÉSRE.**

Meghívó a

XVI. Farmosi Borversenyre

2020. március 27-én (pénteken) 18 órára,

a farmosi Művelődési Házba.

ÖNKORMÁNYZATI HÍREK

FOGJUNK ÖSSZE TÁRSADALMI SZERVEZETEINKÉRT!

Kedves Olvasók!

A településünkön – településünk érdekében – tevékenykedő közösségek, egyesületek alapítványok, lakosok érdekében ragadtam tollat és szólok Önökhöz.

Témám a személyi jövedelemadó 1%-a.

1996-ban született meg az a törvény, melynek lényege, hogy lehetővé tette a célzott adózást, így az adót fizető állampolgárok 1997 óta a személyi jövedelemadójuk 1%-át felajánlhatják a feltételeknek megfelelő civil szervezeteknek.

Farmoson a 2018-as évben befizetett személyi jövedelemadó 1%-ából hat közhasznú szervezet részesült, mindösszesen 799.838 Ft értékben. Ezt az összeget 137 olyan farmosi vagy farmosi kötődésű lokálpatrióta adófizetőnek köszönhetjük, aki egy helyi szervezet támogatását fontosnak tartotta. A 137 rendelkező átlagosan 5.838 Ft SZJA sorsáról döntött.

A rendelkezők száma és a befolyt támogatások összege sajnos évről évre csökken, annak ellenére, hogy a jövedelmek növekednek és a munkavállalók száma sem csökken. Napjainkban Farmoson kb. 2200 adót fizető lakos él. Ebből 6,2% volt az, aki helyi társadalmi szervezet javára rendelkezett személyi jövedelemadója 1%-áról. Elgondol-

kodtató, hogy ha csak az adófizetők fele jelölt volna meg helyi civil szervezetet kedvezményezettként, kb. 6,5 millió Ft-ban részesülhettek volna a farmosi szervezetek. Mi mindent meg lehetne ebből valósítani!

Arra kérek minden adófizető farmosi lakost, vagy Farnos fejlődését bármilyen okból kifolyólag fontosnak tartó személyt, hogy személyi jövedelemadója 1%-ának felajánlásával támogassa a helyi önszerveződő közösségek tevékenységét! Lehet, hogy pont ez a pénz hiányzik valamilyen eszökhöz, rendezvényhez, működési költséghez, amelyet mi tudnánk biztosítani.

Csak néhány perc az egész, nem kerül semmibe, mégis rengeteg múlhat rajta.

Csak annyit kell tennünk – legyünk munkavállalók vagy vállalkozók –, hogy május 20-ig a rendelkező nyilatkozatunkat a támogatni kívánt szervezet adószámával, elektronikusan, postai úton vagy személyesen juttassuk el a NAV-hoz.

Éljünk a lehetőséggel, támogassuk az alábbiakban felsorolt farmosi közhasznú szervezetek valamelyikét, hozzájárulva ezzel településünk oktatásához, kulturális életéhez, közbiztonságához, tűzvédelméhez, hagyományainak őrzéséhez, újak kialakításához.

- **„Egy falu az iskoláért” Alapítvány, adószám: 19181905-1-13**
Óvodás és iskolás gyermekeinket támogatjuk a felajánlással.
- **Farmosi Polgárőr Egyesület, adószám: 18673498-1-13**
Közbiztonságunk javítását, a közrend védelmét támogatjuk a felajánlással.
- **Farmosi Rózsa Nyugdíjas Egyesület, adószám: 18721230-1-13**
A község kulturális életét, hagyományainak őrzését támogatjuk a felajánlással.
- **Farnos Önkéntes Tűzoltóegyesület, adószám: 18661253-1-13**
A tüzesetek, katasztrófák hatékony felszámolását támogatjuk a felajánlással.
- **Zenélő ifjúság Alapítvány, adószám: 18704053-1-13**
A község kulturális és természeti értékeinek megőrzését támogatjuk a felajánlással.
- **Farmosi Zenekar Egyesület, adószám: 18515279-1-43**
A község kulturális életét támogatjuk a felajánlással.
- **Atlantisz Szabadidő Egyesület, adószám: 18869152-1-13**
A község lovassportjának fejlesztését támogatjuk a felajánlással.

Köszönöm, hogy elolvasták írásomat!

Tisztelettel:

Kollár Ferenc
intézményvezető, képviselő
„Egy falu az iskoláért” Alapítvány
kuratóriumának elnöke

19EGYSZA

RENDELKEZŐ NYILATKOZAT A BEFIZETETT ADÓ 1+1 SZÁZALÉKÁRÓL

Az adózó azonosító jele

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

A név és címadatokat csak abban az esetben töltsé ki, ha hozzá kíván járulni az adatok átadásához.

Hozzájárulok, hogy nevemet és postai, illetve elektronikus levelezési címemet az általam megjelölt első kedvezményezett körbe tartozó szervezettel (civil kedvezményezett) közöljem.

A hozzájárulás nem feltétele az érvényes rendelkezésnek.

Az adózó neve

Az adózó postai
levelezési címe

külföldi
cím

ország

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

város/
község

közterü-
let neve

közterü-
let jellege

hsz.

ép.

lépcső-
ház

em.

ajtó

Az adózó elektronikus levelezési címe

Amennyiben valamelyik kedvezményezett számára nem kíván rendelkezni, az arra vonatkozó nyilatkozatot ne töltsé ki. Kérjük, hogy a nyilatkozatokat ne válassza szét abban az esetben sem, ha valamely nyilatkozatot nem töltötte ki.

A civil kedvezményezett adószáma

—											

A civil kedvezményezett adószámát akkor töltsé ki, ha 2020. január 1-jétől a NAV honlapján (www.nav.gov.hu) közzétett regisztrációs listában szereplő valamely egyesület, alapítvány, közalapítvány, az előbbi kategóriákba nem tartozó könyvtári, levéltári, múzeumi, egyéb kulturális, illetve alkotó-, vagy előadó-művészeti tevékenységet folytató szervezet, vagy külön nevesített intézmény, alap közül kiválasztott kedvezményezett javára kíván rendelkezni.

A kedvezményezett technikai száma, neve

--	--	--	--	--

Ezt a nyilatkozatot akkor töltsé ki, ha valamely **technikai számmal rendelkező kedvezményezett** javára (vallási közösség, kiemelt költségvetési előirányzat) kíván rendelkezni.

Az alábbi nyilatkozatot **kizárólag abban az esetben tegye meg, ha a 2019. rendelkező évi technikai számos bevett egyházra szóló rendelkező nyilatkozatát vissza akarja vonni és** ez évben nem kíván technikai számos vallási közösségre nyilatkozni!

A 2019. rendelkező évi technikai számos bevett egyházra szóló rendelkező nyilatkozatomat visszavonom.

Tisztelt Famosi Lakosság!

Önkormányzatunk az idei évben csatlakozik a Rákóczi Szövetség Magyar Iskolaválasztási Programjához. A kezdeményezés célja, hogy támogassuk a külföldi területeken élő magyar, vagy részben magyar családokat, hogy gyermekeiket magyar tannyelvű iskolába írassák. Ezzel elősegítve a magyar nyelv és kultúra, a nemzeti önzonosság tudat megtartását, a határon túli magyar közösségek szülőföldön való megmaradását.

Az ösztöndíj értéke 10.000 forint diákonként, amit támogatási szerződés keretében vehetnek át az iskolakezdők szülei.

Farmos község képviselő-testülete 50.000 forintot szavazott meg a program támogatására, vagyis öt külföldi iskolakezdő ösztöndíját támogatja. Ehhez várjuk magánszemélyek és civil szervezetek csatlakozását is. Felajánlásukat 2020. május 10-ig tehetik meg, ezt követően egyben utaljuk az összeget a Rákóczi Szövetség részére.

Az őszi hónapokban rendezik meg a határon túli magyar iskolákban az ösztöndíjadó ünnepségeket, melyen a támogatók személyesen is feladatot vállalhatnak, ezzel közvetlenül részesei lehetnek a program sikerének.

Szarvas Attila
alpolgármester

FARMOS HÁZHOZ MENŐ CSOMAGOLÁSI ÉS ZÖLDHULLADÉK 2020. ÉVI SZÁLLÍTÁSI REND

Társaságunk az alábbiakban tájékoztatja Önt az újrahasznosítható csomagolási, a zöldhulladék, továbbá a lom hulladékok gyűjtéséről. Együttműködésüket ezúton is köszönjük!

FONTOS! A kommunális hulladékgyűjtés 2020. január 1-től CSÜTÖRTÖKI napokon történik! Az 1. héten a december 30-ai (hétfői) nap helyett már január 2-án (csütörtökön) helyezze ki kommunális hulladékgyűjtő edényzetet!

HÁZHOZ MENŐ ZÖLDHULLADÉK GYŰJTÉS 2020.

jan.*	febr.	márc.	ápr.	máj.	jún.	júl.	aug.	szept.	okt.	nov.	dec.
9.	6.	5.	2.; 30.	28.	25.	23.	20.	17.	15.	12.	10.

Fenyőgyűjtés: január 9.; 25.

FONTOS! A házhoz menő zöldhulladék gyűjtés 2020. januártól a táblázatban megjelölt CSÜTÖRTÖKI napokon történik!

A kertgondozás során levágott fűvet és egyéb lágyszárú növényeket, illetve a lehullott falevelet a DTkH Nonprofit Kft. által **térítésmentesen rendelkezésre bocsátott zöld színű** lebomló műanyag **zsákban**, illetve az ágnyesedéket max. 70 cm hosszú kötegekben összekötve (alkalmanként maximum 0,5 m³ mennyiségben), a zöld zsák mellé helyezze ki az ingatlanra, a közterületet nem szennyező módon.

A mindenkori begyűjtéssel egyidejűleg munkatársaink 2 db cserezsákot (zöld színű, emblémás) **biztosítanak**. Szükség esetén további zsákot az alábbi értékesítési helyeken lehet beszerezni átadás-átvételi jegyzőkönyv aláírása ellenében az ingatlanhasználó, vagy meghatalmazottja, a közszolgáltatás számlafizetője nevére. A zsák átvételéhez személyes okmányok szükségesek, mivel a közszolgáltatás ellenértéke (kommunális többelhulladékos zsák árával megegyező: **441 Ft+ÁFA/db**), utólag a Nemzeti Hulladékgazdálkodási Koordináló és Vagyonkezelő (NHKV) Zrt. által kerül kiszámlázásra.

Szállítási alkalmanként, ingatlanonként 2 db ingyenes zsák, valamint további „korlátlan” mennyiségű megvásárolt, kék színű, DTkH emblémás lebomló zsák helyezhető ki.

HÁZHOZ MENŐ CSOMAGOLÁSI HULLADÉKGYŰJTÉS 2020.

jan.	febr.	márc.	ápr.	máj.	jún.	júl.	aug.	szept.	okt.	nov.	dec.
13.; 27.	10.; 24.	9.; 23.	6.; 20.	4.; 18.	1.; 15.; 29.	13.; 27.	10.; 24.	7.; 21.	5.; 19.	2.; 16.; 30.	14.; 28.

A mindenkori begyűjtéssel egyidejűleg munkatársaink annyi cserezsákot (csomagolási hulladék gyűjtésére szolgáló, sárga színű, emblémás) **adnak, amennyi kihelyezésre került**. A csomagolási hulladék bármilyen áttetsző (nem fekete) zsákban is kihelyezhető!

FONTOS! Az üveg (színes és színtelen öblös, üdítő, boros, pezsgős) gyűjtése kiöblítve, **az üveg gyűjtőpont(ok)on** történik! (Fő tér; Jászberényi u. – Előd u. sarok)

HÁZHOZ MENŐ LOMTALANÍTÁS

A lomtalanítást évente (jan. – dec.) ingatlanonként KÉT alkalommal (3m³/ alkalom mennyiségben) házhoz menő rendszerrel végezzük el, mely az 53/500-152 (2. menüpont) telefonszámon (ügyfélfogadási időben) igényelhető.

ÜGYFÉLSZOLGÁLAT ÉS ZSÁK ÉRTÉKESÍTÉS

cím	ügyfélfogadás	telefon	e-mail	honlap
DTkH Nonprofit Kft. 2700 Cegléd, Kút u. 5.	hétfő: 8.00 - 20.00 kedd- csütörtök: 08.00 - 15.00	53/500-152 53/500-153	ugyfelszolgalat@dtkh.hu	www.dtkh.hu

KÖZÖSSÉG, KULTÚRA

Beszámoló a Famosi Hagyományőrző Egyesület 2019-es évről és terveink a 2020. évre

A tavalyi évben általunk megrendezett események közül elsősébként a gyereknapot valósítottuk meg 2019. május 26-án. Ezt követte a húsvéti készülődés és a locsolkodás 2019. április 19. és 22. napján, majd zárásul október 05-én a Famosi Szüreti Felvonulás és bál.

A 2019. szeptember 21. napján megrendezett XVI. Famosi Kulturális, Kézműves és Zenei Fesztiválon egyesületünk közreműködött és képviseltette magát, ahol arany minősítést kapott az elkészített ételre, emellett pedig nagy sikere volt a Csuha Néptáncgyűttes előadásának és rögtönzött táncbemutatójának is.

A néptáncgyűttes a Famosi Hagyományőrző Egyesület fenntartása alá tartozik a programokat külön-külön, mégis együtt szervezzük, a lebonyolításban ahol tudunk, segítünk egymásnak.

A szervezet több helyi és környékbeli településen képviseltette magát a 2019-es évben, akár mint egyesület, akár mint együttes.

A szervezet tagjai részt vettek:

- a XXXIV. Tavasz hadjárat térségünkben megrendezett programján, Tápióbicskén 2019. április 04. napján,
- a Famos Rózsa Nyugdíjas Egyesület 2019. május 01-i rendezvényén,
- a 2019. május 18-19. napján, Tápiószelén megrendezésre került IV. Tárogató Fesztiválon,
- a szintén Tápiószelén 2019. június 15. napján megrendezésre került III. Országos Íjász- és Hagyományőrző Fesztiválon,
- a Famoson 2019. június 22. napján a Tápió Natúrpark címátadó rendezvényén,
- Jászsószentgyörgyön 2019. július 19-20. napján megrendezésre került II. Bivalyfesztiválon,
- és végül a Cegléden 2019. december 31. napján megrendezésre került V. Óévbúcsúztató csergetésen, ahol a Csuha

Néptáncgyűttes is felkérést kapott egy fellépésre, amit szívesen fogadott és teljesített.

Az együttes több rendezvényre is kapott felkérést, melyeket a szervezet tagjai szabadidejüket nem sajnálva szívesen teljesítettek és képviselték Famos községet.

Ezek az alábbiak voltak:

- 2019. 06. 01. napján megrendezett Famosi Tűzoltó Bál,
- 2019. 08. 03. napján, Bényén megrendezett Dolina Nap,
- 2019. 09. 01. napján a Tápiószecsői Szüreti Felvonuláson,
- 2019. 09. 13. napján a helyi általános iskola névadó ünnepségén, melyet innentől Matolcsy Miklós Általános Iskolának neveznek,
- a már megemlített 2019. 09. 21. napi XVI. Famosi Kulturális, Kézműves és Zenei Fesztiválon,
- valamint 2019. 12. 31. napján, Cegléden megrendezett V. Óévbúcsúztató csergetésen.

Hálásan köszönjük minden helyi és nem helyi lakosnak a sok felajánlást, önzetlen munkát, legyen szó egyesületről vagy magánszemélyekről. Külön szeretnénk köszönetet mondani Famos Község Önkormányzatának, illetve a Községi Könyvtár és Művelődési Ház dolgozóinak a különbözőféle segítségnyújtásért, legyen szó teremhasználatról, vagy bármi egyéb, az egyesület életét segítő dologról.

Szíves segítségüket a továbbiakban is örömmel fogadjuk, valamint hasonlóan az eddigiekhez számíthatnak a mi segítségünkre is!

Köszönjük továbbá a legfontosabbat, amit egy szervezet kaphat a lakosságtól: a rendezvényeken való aktív részvételt és közreműködést. Önök nélkül nem lenne ekkora lendülete a csapatnak!

Famosi Hagyományőrző Egyesület

MEGHÍVÓ

Március 15.

A Famosi Hagyományőrző Egyesület
március 15-én 18 órakor
megemlékezést szervez
az 1848-as forradalom és
szabadságharc
172. évfordulója alkalmából
**az I. és II. világháború famosi
áldozatainak emlékműve előtt.**

*A megemlékezésre mindenkit
szeretettel várnak.*

Kedves Középiskolás Diákok!

A Famosi Hagyományőrző Egyesület lehetőséget tud biztosítani a kötelező 50 órás gyakorlat elvégzésére, amely szükséges a középiskolai tanulmányok elvégzése alatt.

Amit ajánlunk:

- Betekintés az egyesület életébe,
 - Hagyományok megismerése,
 - Rendezvények előkészületeinek ismerete,
 - Rendezvényeken való részvétel, lebonyolítás,
 - Utólagos munkálatok megismerése, lebonyolítása,
 - Közösségi munkavégzés ismereteinek megszerzése,
 - Segítőkézs, és jó fej csapat ☺
- Szeretettel várunk tehát a tanulmányok elvégzése alatt, és az után is!

Üdvözlettel

Famosi Hagyományőrző Egyesület

A Farmosi Hagyományörző Egyesület farmosi civilszervezetekhez

Egy közösség életében a civil szerveződések meghatározó szerepet játszanak. Ki kell emelni a közösségformáló és összekovacsoló szerepüket.

Nagy általánosságban elmondható, hogy az önkormányzatokat sokrétű feladataik eléggé leterhelik, így korlátozott energia jut a közösség összetartozását erősítő célok, programok megvalósítására. Az előző mondatból eredően, a fenti célok megvalósításához a civilszervezetek hozzájárulnak, és egyben megkönnyítik az önkormányzatok ez irányú munkáját. Ahhoz, hogy ezek a programok még hatékonyabban működjenek, és a lakosságot célzottan megtalálják, célszerű lenne a civilszervezeteknek egy közös fórumot szervezni. A fórumon

egyeztetni lehetne az egyes szervezetek programját, ötleteiket, az együttműködés lehetőségét stb. Magam részéről úgy gondolom, hogy év elején, vagy az év végén lehetne ilyen fórumot szervezni, mivel az idei évben is sok program, rendezvény van betervezve az egyes szervezetek részéről, ezért célszerű lenne még március végéig összehozni.

Nagy tisztelettel ebben a nyílt levélben fordulok a helyi civilszervezetekhez (képviselőikhez), támogassanak a fenti fórum megszervezésében, valamint vegyék fel a kapcsolatot, és egyeztessünk az időpontról.

Üdvözlettel:

Gál Zoltán
elnök

Kedves Olvasó!

A Csuhajja Néptáncgyűttes tagjai a 2020-as évet is legalább olyan lelkesedéssel kezdik meg, mint ahogyan az elmúlt esztendőt zárták.

A tavalyi év sok szempontból fontos volt csoportunk számára, hiszen rengeteg új feladatba, próbába vágtuk fejszénket, ezen kívül pedig tagjaink száma is szépen gyarapszik, sőt Farnoson kívülről is szívesen járnak már át hozzánk tanulni, az ifjúsági és felnőtt próbák átlagos létszáma 20 fő felett van. Bízunk benne, hogy egyre többen éreznek majd kedvet, hogy elsajátítsák népi kultúránk egyik ékkövét, a magyar néptánc számos fajtáját.

Decemberben, az első három adventi hétvégén próbáltunk megfelelő hangulatot teremteni a közeledő szeretet ünnepéhez, hogy az egész falu, így mindenki egy kicsit együtt is tölthesse a várakozás időszakát. A rengeteg pozitív visszajelzés alapján úgy gondoljuk, hogy sikeres volt a kezdeményezés. Az utolsó hétvégén pedig, mint fellépők vettünk részt a Kulturális Bizottság és Hetednap Adventista Egyház közös szervezésű, évek óta megrendezésre kerülő segélykoncertjén, amelynek bevételével a farmosi családoknak tudtak segítséget nyújtani.

Az új évet a szigorú próbák mellett a farsangi bálunkkal kezdtük meg februárban. Ezúton is szeretnénk megköszönni mindenkinek, aki eljött, köszönjük a rengeteg tombola felajánlást, és legfőképpen azoknak a támogatóknak köszönjük, akik nélkül ez meg sem valósulhatott volna.

Fő támogatóink:

- Gyüre Krisztina és Juhász István
- id. Németh István és ifj. Németh István
- Meggyes Csaba – Privát Abc
- Liget Közért
- Gál Zoltán
- Czira Zsolt
- Csákó Tamás
- Cseh Tamás

Február 22-én tartottunk egy kézműves foglalkozást az érdeklődőknek, ahol farsangi álarcokat, kis kiszababákat készíthetett mindenki szalmából, ruhaanyagokból, illetve a foglalkozás végén a lelkes csapat egy nagyobb kiszababót is megalkotott, amit közösen égettünk el, így élvezve el a telet.

Az év további részét is legalább ilyen aktívan szeretnénk kitölteni, ehhez ajánlunk néhány programot:

2020.

- **Április 10.** Húsvéti kézműves foglalkozás
- **Június 06.** IV. Csuhajja Néptánc Gála és Táncház
- **Június 20.** Szent Iván éji tűzugrás
- **Július 12.-17.** V. Csuhajja Néptánc- és Kézműves Tábor
- **Augusztus 22.** Csuhajjas Nyárbúcsúztató
- **December 5.** Csuhajjas Advent

Tervezett programjainkról bővebben tájékozódhat mindenki a Csuhajja Néptáncgyűttes facebook oldalán!

Köszönjük, hogy támogatják a Csuhajjasokat!

Bacsikai Balázs
a Csuhajja Néptáncgyűttes vezetője

Néptánc foglalkozás Farnoson!

Továbbra is sok szeretettel várunk mindenkit, kortól és nemtől függetlenül, aki azóta kedvet kapott a néptánchoz, de akár csak a testmozgáshoz!

Ha jó lenne egy lelkes, aktív csapathoz csatlakozni, ahol ráadásul gyönyörű ruhákban táncolhatnak, akkor itt a lehetőség!

A foglalkozások időpontjai korcsoportonként változnak:

Az óvodában néptáncolt gyermeke? Nagyon megszerette a néptáncot? Szeretettel várjuk foglalkozásainkon!

APRÓ CSUHAIJÁK

– óvodás és alsó tagozatos gyermek csoport:
hétfőnként 16.00 – 17.00

Táncoltál már? Vagy kezdő vagy? Szeretettel várunk próbáinkra, a felső tagozatos, középiskolás és felnőtt csoportunkba!

CSUHAIJJA NÉPTÁNCGYÜTTES

– Ifjúsági és felnőtt csoport:
hétfőnként 18.00 – 19.30

Információ:

Bacsikai Balázs – 06 30 274 2208
Cseh-Fehér Ágnes – 06 20 340 4405

Őrizzük együtt Hagyományainkat!

„A múltat nem lehet elvenni tőlünk,
de csak akkor a mienk, ha ismerjük.”
(Ofella Sándor)

V. Csuhajja Néptánc- és Kézműves Tábor Farnoson

Örömmel értesítünk mindenkit, hogy idén, immár ötödik alkalommal szervezzük meg farmosi néptánc- és kézműves táborunkat!

Időpont: 2020. július 12-17.

Idén is arra törekszünk, hogy ebben az egy hétben a gyerekek olyan kézműves foglalkozásokkal találkozzanak és próbáljanak ki, amikkel sajnos már nem találkozhatnak minden nap, pedig valamikor fontos szerepet tölthettek be életünkben, és nem számított ritkaságnak. Az elmúlt táborból néhány példa: vályogverés, lekvárfőzés, kalácsütés, asztalon húzott rétes készítése stb.

Egész héten Erdélyből érkező zenekarunk húzza a talpalávalót a gyerekeknek, akik így is közelebb kerülhetnek a magyar kultúrához, erősíthetik az identitásukat. Erdélyi táncoktatóinkat már mindenki jól ismerheti, ahogyan a Csuhajja Néptánc-együttes vezetőjét is, velük várjuk idén is nagy szeretettel a gyerekeket!

A részletekkel hamarosan jelentkezünk!

További információ:

Cseh-Fehér Ágnes – 06 20 340 4405

Bacsikai Balázs – 06 30 274 2208

Évzáró karácsonyi ünnepség a nyugdíjas klubban!

Decemberi évzáró rendezvényünkön az egyesület elnöke röviden visszatekinített a klub 2019. évi programjaira. Megköszönte mindazok munkáját, akik 2019-ben is segítettek az egyesület életét. Külön is köszönetet mondott *Ábrók Józsefné Jucikának, mert virágfelajánlásának köszönhetően minden tavasszal virágba borul a parkunk, valamint Mizsei Istvánné Annuskának, aki annak ellenére, hogy nem régi tagja az egyesületnek, nagy lelkesedéssel veszi ki a részét az egyesület munkájából.*

Az egyesületen belüli legmagasabb erkölcsi elismeréssel, a „Rózsa díjjal” köszöntük meg egy olyan hölgy munkáját, aki már 49 éves kora óta tagja az egyesületnek férjével együtt, s aki azóta csak az énekkar és tánckar fellépőruháit, nagy fantáziával tervezi meg és készíti el

farsangi jelmezeinket. Mozgatórugója a táncsoportnak, derűs, jókedvű természetével vidám légkört teremt maga körül.

Nagy szeretettel gratulálunk Sinka Józsefné Ibolyának!

Évzáró programunk után a kórus adventi műsorával hangolódunk rá a karácsonyi ünnepekre, majd uzsonnával, meghitt beszélgetésekkel, énekszóval, vidáman zártuk a 2019-es évet.

Szegedi Tiborné

Köszönet!

A Farnos Rózsa Nyugdíjas Egyesület köszönetét fejezi ki.

Együttal tájékoztatjuk Támogatóinkat, hogy az így befolyt 56.656 Ft összeget az egyesület működési költségére fogjuk fordítani.

Kérjük, hogy személyi jövedelemadójuk 1%-ának felajánlásával a továbbiakban is segítsék tevékenységünket.

Adószámunk:

18721230-1-13

KÖZTÜNK ÉLT VITÉZEK

Helytörténeti kutatásaink során több alkalommal említették nekünk olyan farmosi személyeket, kik a vitézi címet viselik nekünkben. Az ő történeteiket szeretnénk összegyűjteni. Elsőként a Nyitrai családot kértük meg, hogy meséljék el néhai Vitéz Nyitrai István életét, hogyan lett ő vitézzé. Örömről elfogadták és eleget tettek a felkérésünknek. Ezúton kérünk mindenkit, aki tud olyan farmosi felmenőjéről, aki szintén viselte a vitéz nevet, vegye fel velünk a kapcsolatot.

Szarvas Angéla

„Hol vagy Apám, hol vagy, Te nagy.
Nem vagy sehol, de vagy, de vagy.
Valami rejt, valami zár.
Mi ez a csönd? Mi ez a vár?”
(Kosztolányi Dezső)

A Nyitrai család emlékezése néhai Vitéz Nyitrai Istvánról, édesapánkról

Ki volt Ő?

Honnan ez a vitézi rang?

Milyen ember volt?

Édesapánk, néhai Vitéz Nyitrai István, 1917.11.17-én született, földműves családban.

Apja: néhai Nyitrai János, az első világháborúban szerzett betegségebe 1918-ban belehalt.

Anyja: néhai Krámlai Borbála, özvegyen nevelte fel hat gyermekét. Édesapánk félárvaként, apa nélkül nőtt fel. Az első világháború után nagyon szegény világ volt, ezért már 12 évesen urasági cselédként dolgozott a testvéreivel együtt.

1938-ban megnősült, felesége néhai Megyes Borbála volt, az édesanyánk. Házasságukból gyermekek hatan születtünk, és hantukant neveltek fel.

Édesapánkat 1938 őszén behívták sorkatonai szolgálatra, amit Jászberényben, később Kassán teljesített.

Történelmi háttér:

/: A két világháború közötti időszakban, a fiatal fiúkat a „cserkész” és „levente” oktatáson, olyan szellemben igyekeztek nevelni, ahol a hazaszeretet és a haza védelme volt az elsődleges és ahol megtiszteltetés volt, ha alkalmas volt katonának egy férfi. Ilyen hazafias érzelmekkel mentek harcolni a katonák.:/

Köztudott, hogy Magyarország a németekkel szövetséget kötött és a németek segítségével, támogatásával, a trianoni egyezmény alapján, Magyarországtól igazságtalanul elcsatolt területeket megpróbálták visszaszerezni.

1938-ban Felvidéket,
1939-ben Kárpátalját,
1940-ben Erdélyt,
1941-ben Délvidéket.

Apánk, Felvidék kivételével mindhárom terület harcaiban részt vett.

Sorkatonai szolgálatból ugyan 1940 év végén leszerelt, de 1941-ben újból behívták, mert (1939.09.01-én) intenzíven kitört a II. világháború. 1941.06. hónaptól részt kellett venniük sokadmagával együtt a fegyveres harcokban, többek között a hírhedt Don-kanyari harcokban is.

A harcok alatt édesapánk három kitüntetését kapott:

1941 VI. 18-án Kelet Magyarország, Erdély visszafoglalásában tanúsított kimagasló tevékenységéért **Emlékérmét** kapott, ami **Mátyás király születésének 500. évfordulójára készült.**

/: A Vitézi rendet, Horty Miklós Magyarország Kormányzója alapította 1920-ban és 1945-ig bezárólag adományozták.:/

A vitézségi kitüntetését 1941.XII.01-jén kapta az ukrajnai orosz hadtéren 1939.X.05 és 1941.VII.01–XII.08-ig a bolsevizmus elleni harcban, az ellenség előtt tanúsított kiváló és bátor magatartásáért a **Magyar Kisezüst Vitézségi Érmét** kapta, nemzethű, megbízható emberséges tetteiért.

/Csak megjegyzés: nem nemesi családból származott, nem volt tanult ember, nem tartozott a tisztii állományba, ez volt a legmagasabb kitüntetés melyet kaphatott./

Az orosz front Don-kanyari harcok miatt 1943-ban megkapta a **Tűzkereszt** viselésének jogosultságát, példamutató, bátor magatartásáért.

Sorkatonai szolgálatra 1938 őszén vonult be, és a háború befejeztével 1945.05.09-ig kisebb megszakításokkal 6 évet töltött a haza szolgálatában.

Farmoson vitézségi kitüntetését legjobb tudomásunk szerint, a II. világháborús harcok miatt 3 ember kapott.

Mérey Zsolt, aki fiatalon 1944. IV.11-én hősi halált halt

Derényi Emil bácsi

Édesapánk, Nyitrai István

A Vitézségi érdemrend előnye:

Annyi előnye volt a kitüntetésből, hogy 1942-ben a Matolcsy birtokból 15 kat. hold földre elővásárlási jogot és részletfizetési kedvezményt kapott. Nem ingyen föld volt, mint ahogyan a farmosi emberek köztudatában élt. Ezt az eredeti adásvételi szerződés ma is tanúsítja. A vitézségi kitüntetés előnyeit – amit mindig várt, hogy majd egyszer elismerik – nem tudta élvezni, mert a rendszerváltás előtt, sajnos 1986.X.17-én elhunyt. A szocialista időszakban pedig nem volt szabad beszélni érdemeiről.

Sikerült megvásárolni a földet, de nem tudott sokáig örülni neki, mert az 1950-es évek közepétől a föld termését a padlássópréssel, beszolgáltatással elvették, az 1959-60-as években pedig - veréssel és családja életének a fenyegetésével - bekényszerítették a Termelőszövetkezetbe. A háborúban átélt borzalmakban és ebben fizikailag és lelkileg is összetört, soha nem tudta feldolgozni. Élete utolsó éveit nehéz betegségben élte, csupán 69 évet élt.

Milyen ember volt?

Háborús eseményekből melyekről mesélt, melyekért érdemeit elismerték.

Sokat mesélt nekünk a katonaeletükről és a háborúban átélt borzalmakról, melyért a kitüntetései kaptak. Ezekből a legtöbbet hallott események, melyeket jobban megőriztünk emlékeinkben. Persze nem dokumentáció alapján, kinek mi maradt meg emlékeibe, ezt próbáljuk mondatokba fogalmazni.

Pld.: A Páncélos Hadtest Felderítő Zászlóaljába került, az első tűzvonalba. Feladatuk volt az ellenség és a partizánok felderítése, ezért életük örökös veszélyben volt, vagy ők támadtak, vagy őket támadták. Egy alkalommal parancsot kaptak a közelben levő több száz lakosú falu megsemmisítésére, ami az ellenséghez tartozott Ukrajna területén. Mikor bevonultak a faluba, csak idős embereket, nőket, gyerekeket találtak. Édesapánk javaslatára a parancsot nem hajtották végre, védtelen, ártatlan, kiszolgáltatott embereket nem szabad megölni, ők nem ellenségek, hanem áldozatok. Így menekült meg a falu, melyért később dicséretet kapott.

Volt olyan eset is, hogy bátran kiállt bajtársai érdekében. Ugyanis megtagadta azt a parancsot, hogy bajtársaival harcolni induljon, akik vele együtt elcsigázott állapotban, rongyos ruházatban, éhesen, agyonfagyva, fáradtak voltak.

Ki merte mondani, hogy éhes katonát nem lehet harcolni küldeni a valószínű halálba.

Parancsmegtagadás miatt a Rögtönítélő Bíróság azonnali kötélt általi halálra ítélte elrettentő példaképként. Ott állt az akasztófa alatt, amikor egy magas rangú tiszt megmentette.

Később ezt is érdemei közé sorolták.

Kaptak olyan parancsot is, hogy foglaljanak el egy szigetet, amit egy hídon tudtak megközelíteni. Mindig a magyar katonákat küldték a németek előtt a veszélyes helyre, most is. Az oroszok túlerőben voltak szétlőtték a magyar csapatot. Menekült, aki tudott, de a híd túloldalán a menekülőket a németek lőtték, kényszerítve a magyar katonákat, hogy harcoljanak az utolsó végig. Itt is apa lélekjelenlétén múlott a bajtársai és a saját élete. Megrakatta a harckocsit sebesültekkel, még az ágyú csövére is kötözték, ők is vérző sebesültek voltak, így tudtak átjutni a németek bántása nélkül a hídon, hogy mentik a sebesülteket. A biztos haláltól így sikerült megmenteni a saját életüket is.

Apá sokat mesélt a Don-kanyari harcokról is.

Ez alkalommal a felderítő zászlóaljtól őket küldték felderítésre harckocsival és páncéltörővel. Nagyon hideg orosz tél volt, aznap különösen hideg. Az oroszok jól fel voltak öltözve és fegyverkezve, a magyar katonák fáradtan, kimerülve, hiányos öltözetben sorakoztak föl a harcra. Apákék felmérték a látottak alapján a harc esélytelen kimenetelét. Ők már nem tudtak visszamenni a saját hadtestükhöz, mert az oroszok elvágták a visszaújtjukat.

Ezért úgy döntöttek, hogy a túlélésre ugyan nincs esély, de védekezni fognak, ahogy tudnak, és ameddig bírnak.

Megvárták még az orosz tankok eleje beér egy keskeny szurdokba, és akkor indítottak támadást ellenük. Egymaguknak sikerült 13 db orosz tankot harcképtelenné tenni. A páncéltörővel kilőtték az első és az utolsó tankot, majd mindig helyüket változtatva egyesével kilőtték a többi, akik be lettek szorítva, nem tudtak menekülni. Őket sem tudták eltalálni az oroszok, mert 20-30 méterrel mindig odébb mentek, onnan lőttek. Ennek volt köszönhető, hogy a nagy ütközet elmaradt. Az oroszok visszafordultak. Ekkor megmenekült egy egész magyar zászlóalj. A háború alatt nagyon sok életveszélyes helyzetet éltek meg.

A háború veszteséges befejezése után 1945 elején a hadtest szétesett. Sokan dezertáltak, sokakat elfogtak és fogolytáborba zártak, de sokan bujkálva - apánk szakasza is -, gyalogosan elindultak hazafelé. Milyen volt a sors, egy orosz asszony jóindulatának segítségével, aki ruhát és élelmet adott nekik, éltek túl és jutottak haza életben.

Farmosról 17-en vonultak be egy időben, és közülük egyedül Ő jött haza és élte túl ezt a borzalmas világéget. A teste tele volt akna- és lövedékszilánkokkal, így élt élete végéig.

Évtizedeken át eljárak más falvakból a volt katona társai, részben megköszönni az életük többszöri megmentését, részben felidézni az átélt borzalmakat. (Akikre név szerint is emlékeztünk, Tápiószeléről Egedi János, Kókáról Kiss Károly.)

Történeteiket gyermekfejjel mi úgy hallgattuk, mint a mesét, csak később, felnőtt fejjel tudtuk felfogni, hogy mennyi szenvedésen mentek át.

Ez a háború 200 ezer magyar katona életébe került. Ezen kívül rengeteg hadirokkant és hadiárva szomorú sorsába.

Mostani megítélésünk szerint, a mi apánk harcostársai és kortársai közül egy kiemelkedő egyéniség volt. Gyors észjárású, bátor, haza- és családszerető, szorgalmas, értékes ember volt.

Mi, a gyermekei, csak hálás szívvel tudjuk megköszönni a Jó Istennek, hogy ilyen nagyszerű embert adott nekünk apának, akit hazasegített a háborúból, aki édesanyánkkal együtt fel tudott minket nevelni, és akire tisztelettel és szeretettel tudunk visszaemlékezni.

55 ÉV FARMOSON

Emlékezés régi farsangokra és néhány más színes történetre

A karácsonyi szép ünnepek, az óévbúcsúztatók, az új-évi köszöntők után megjelent a farsang régi hagyományával.

Városban: Bálozás, színházlátogatás.

Vidéken: Bálozás, színjátszás és lakodalom.

A Tápiómente környékén több községben volt színjátszó kör, többek között Tápiógyörgyén és Farnoson is.

Korábbiakban bemutatásra kerültek színdarabok, kisebb operettek, akár tréfás jelenetek is.

Farnoson pl. A piros bugyelláris, A falu rossza, Mágna Miska

Tápiógyörgyén: Nem élhetek muzsikaszó nélkül, Gerolsteini nagyhercegnő.

1954-ben hatalmas feladatot vállaltak úgy Farnoson, mint Tápiógyörgyén. Kezdeményezték Lehár Ferencz Luxemburg grófia című nagyoperett megrendezését.

Farnoson ötletgazdák voltak:

- Tóth László ÁFÉSZ ügyvezető
- Terék Attila áruházvezető
- Paksi Barnabás tanító
- Walter József tápiószzelei zenetanár

A terv mindkét községben támogatásra került.

Nem okozott gondot a jó hangban, megjelenésben, küllemben a szerepekre alkalmas személyek kiválasztása.

Farnoson főszerepekben:

• Angele ifj. primadonna	Tóth Lászlóné
• Fleury id. primadonna	Terék Attiláné
• Juliette szubrett	Malatinszki Gyuláné
• René festőművész	Tóth Elemér
• Sir Basil	Paksi Barnabás
• Brissard táncos komikus	Kenyő Elemér
• Lordok	Áfész dolgozók
• Bíró	Németh Gyula

A sokadalom: Farnos fiatalosága, pedagógusok, tanácsi és Áfész dolgozók.

Tartalomról: Két fiatal művész szerelmi története.

Párizsban játszódik farsangkor. Utcákon színes forgatag, vidámság, nótázás.

Szerény művészársaság szeretne bejutni az előkelő hotelbe anyagi fedezet nélkül. Kisebb-nagyobb fondorlattal, kétes örökséggel, jó szerencsével sikerült.

René festő értesítést kap örökségéről, így barátait bátorítja, hogy költekezzenek a számlája terhére.

Két óra múlva kiderül, hogy az örökség csak „grófi rang”, és semmi más.

A grófi címre vevő jelentkezik, azzal a feltétellel, hogy Renének titkos személlyel házasságot kell kötnie, akitől három hónap múlva el kell válni. A szorított helyzet miatt az ajánlatot el kellett fogadni.

Esküvő megtörtént paravánnal elválasztva, gyönyörű dalbetétszámokkal. René számára csábító volt a hófehér kesztyűs kéz és a szép hang.

Három hónap múlva a bíróságon egymásra ismernek, válásról szó sincs. Nagy szerelem.

Az előadások után kedves párom, Borókai László, mint a györgyei darab bonvivánja, tanulmányt írt a két rendezésről és szereplésekről. A kéziratot ma is őrzöm. Így az értékelés:

Luxemburg Grófia

„Egy időben került előadásra Farnoson és Tápiógyörgyén, és ez alkalmat ad az összehasonlításra, a kritikára, a közönség igényének megfigyelésére, az építő tanulmányok leszűrésére.

A cél a közönség minél jobb szórakoztatása kell, hogy legyen, és ezt nagyon jó előadással, színes színpaddal, külsőséggel kell elérni.

Ezen a téren mindkét együttes igen jó munkát végzett.

Farnoson hatszor került előadásra a nagy kultúrteremben, majd pünkösdkor Nagykátán hatalmas sikerrel.

Tápiógyörgyén egy kisebb kultúrotthonban mutatták be ötször, de ezenkívül Ujszászon és Tápiószelén is vendégszerepeltek.

Az előadás maga, a szereplők játéka, szinte egyformán jó volt, mégis érdekes különbségek vannak a két színdarab között a farmosiak javára.

Farnoson nagyszabású környezetet teremtettek a játékhoz. Maga a tágas, modern színpad is lehetővé tette ezt.

Színes, hangulatos tájfestések, fehér, aranyos tüll falrészek, forgóajtó, emeleti lépcső, komor tekintélyes bírósági tárgyalóemlévény.

Külön kell említeni a darab döntő hangulat-megteremtőjét, a jól összehangolt zenekart. Az előadás legfőbb értéke az édes, fülbemászó Lehár dallamok, és ezt a zenekar elővarázsolta.

A díszletek és a zenekar után magasnívón álltak a kosztümök a színes forgatagokban épp úgy, mint a főszereplők öltözékeiben. Angele sikkos ruhái, Juliette bizarr színű kosztümjei, Fleury selyemfényű kosztümje.

Elegánsak voltak a Lordok fekete nyakkendő szmokingban, és különösen az atléta termetű René. A karcsú és mégis öreges Basil a frakkban. Érdekes volt Brissard papírsapkája, emelte alakját.

Nagyon szépek voltak a lányok élénk világos ruháikban, hosszú fehér kesztyűkben, ballonokkal, vidám, könnyed mozgásokkal. Ilyen körülmények között bizony könnyebb volt a játék is, elsősorban az ének, amit a zenekar nagyon jól elősegített. Szinte vitte magával az énekest, ütemet, hangszínezést, játékedvet varázsolta a szereplőkbe.

Ez külön sikerült Fleury-nél, aki a legkönnyebben és legkiegyensúlyozottabban énekelt, mozgást csak a legszükségesebbet vitte a játékba, annál kifejezőbb volt az arca, a mosolya, mozdulatai. /Terék Attiláné/

Angele mélyen átérezve, finoman, szinte itt-ott fájdalmas bensőséggel élte át énekszámait. Nagyon szép volt a rózsaszál ária a II. felvonás elején. /Tóth Lászlóné/

Juliette hangja eredeti szubrett hang, éles, tiszta, vidám. / Malatinszki Gy-né Bába Mariska / Basílnál a jó hang párosult a jó előadással, humoros mozdulatokkal. Elsőrangú volt a belépője a Lordok szárnyaló tenor kísérete mellett. / Paksi Barnabás / René hangerőben a nagy énekesekkel vetélkedett, a hangskála hiányát a terc kíséret nagyon jól pótolta. Belépőjénél szépen, harmonikusan énekelt a kórossal. / Tóth Elemér / A kóruséneklésnél a kezdés pontosan, egyszerre történt, teljes hanggal, színesen, szívesen daloltak. Teljes elismerés illeti a rendezést, amely ezt a színházi nagyüzemét így összehozta és ilyen nagy sikerrel üzembe is tartotta.

Minden szereplő büszke lehet arra, hogy a farmosi közönség szórakozni vágyását művészi módon kielégítette.”

Így ismerte el Borókai László a farmosiakat, annak ellenére, hogy Ő a györgyei csoport főszereplője volt. Én mindkét előadást láttam, egyformán tetszett, de a farmosi elegánsabb, gazdagabb volt. Erre már csak az 1957-ben előadott Csárdáskirálynő tette rá a koronát.

Az előadások után rengeteg elismerést kapott mindkét színjátszó csoport, büszkéek voltak rájuk, örültek a szép zenének, jó szórakozásnak. 1954-ben, 66 éve történt.

55 évig éltünk Farnoson, színes közösségi élet volt, a néphagyományokat, a népi kultúránk minden fajtája jelen volt.

Sport, színjátszás, népitánc, népdalkör, /később/ zeneoktatás az iskolában, zenekar, amely a mai napig is élő. Megyei híres Tűzoltó Egyesület. Nyugdíjas Klub.

Jellegzetes bálók sorozata: LIGA bál, melynek szervezői, rendezői voltak Dr. Galántai József, a falu orvosa, fogorvosa és Malatinszki Gyuláné szülész, védőnő.

A bál nevezetessége: ki süti a legjobb túros lepényt, mert akkor még nem a dobostorta volt a divat. Már nem tudom ki lett a nyertes, ha én lettem volna, emlékeznék rá.

Rózsabál májusban: Főrendező Terék Attila a farmosi „GÜLBABA”. Mindig csodálatos rendezvény volt.

Focirajongók bálja nyáron, rendezésben élen a Klub vezetői és minden fiatal.

Szüreti bál: Nyitrai József hegybíró, Krámlai Béláné Mari-ka néni bíróné, színes falusi viseletben, hatalmas stráfkocsin, bakon ülve. A kocsi telve fiatalokkal, népviseletben az egész falut bejárták. Este bálozás.

Többször volt olyan rendezvény, amely a szomszéd közsé-gekre is áterjedt. /Tápiószéle, Tápiószentmárton/

Úgy emlékszem, még magángazdálkodás idején történt augusztus 20-án, farmosiak huszármundérban, paripán vonultak át Tápiószentmártonba ünnepelni. /A Fővárosi Jelmezkölcsonzó jóvoltából/ Csákó, mente, csizma, paripa. Nagy fogadás volt, katona-nótázás. Minden a legnagyobb rendben ment.

A fáma szerint: hazafelé jövet vették észre, hogy egy mente és egy pár csizma hiányzik, majd egy nagyon elfáradt paripa nem bírta a gyaloglást, és feladta.

Ezeknek a színes rendezvényeknek a kezdeményezői, szervezői időt, erőt nem kímélve, mindent megtettek a siker érdekében.

A múltból néhány személyt szeretnék megemlíteni:

- Horváth László Iskolaigazgató, kultúrház igazgató
- Derényi Emilné Tanítónő, kultúrház igazgató
- Paksi Barnabás Tanító, könyvtáros, énekkar vezető
- Bagyinszki János Örökös Tűzoltó Egyesület vezető
- Terék Attila Az összes bál és színjátszás szervezője, rendezője, a farmosi focicsapat és a rózsák rajongója

Tisztelettel és szeretettel gondolok Rájuk és minden farmosira, a fentiekén kívül is még sok nevet tudnék felsorolni, akikkel együtt voltunk jóban, rosszban. Sok jó barátot, szomszédokat, munkatársakat. Az egész tanítói, tanári kart, akik gyermekeinket elindították az élet útján.

A múlt nyáron végleg elköltöztem Farnosról, kívánok mindenkinek erőt, egészséget, szép hosszú életet.

A fiataloknak ilyen színes, hangulatos életet, mint a miénk volt.

Budapest, 2020. február

Borókai Lászlóné

Farmos község ünnepi szokásai a XX. században

A fenti címen adtam be egy dolgozatot a Szegedi Tudományegyetem által kiírt Generációk értékei II. című pályázatra. Ezúton is köszönöm szépen mindazok segítségét, akik emlékekkel, történeteikkel, fényképeikkel hozzájárultak a dolgozat elkészüléséhez. Alább egy kisebb részt (a lakodalmakról szólót) közölném az írásból, hisz elsősorban nem azért készült, hogy pályázatra bocsássam (ez csak a szakmabeliek hozzászólásai miatt volt érdekes, hogy a későbbiekben mire figyeljünk), hanem hogy településünk meglévő, elhalványulóban lévő, illetve feledésbe merült szokásairól legalább írásos emlék ma-

radjon. Amennyiben a lentebb leírtakat valaki ki tudja egészíteni, kérem, keresen meg.

Lakodalom

Az elmondások alapján a lakodalmakat őszre, Erzsébet nap környékére időzítették, minek indoka, hogy akkorra forrott ki a bor, illetve a disznóvágások miatt is kedvezőbb volt ez az időszak. Mindezt a katolikus házasságkötések anyakönyve is bizonyítja, a házasságkötések jelentős része október-november hónapokban történt. Az 1926-os évben például a 29 katolikus házasságból 23 (79%) október és november hónapok-

ban kötötték, 1 decemberben, s mind-össze 5, ami az év korábbi szakaszában. 1921-40 között végig hasonló a statisztika (ez az időszak volt számomra elérhető a levéltárból).

A század elején még szokás volt, hogy a fiús és a lányos háznál is külön vőfély vezette a ceremóniát, külön-külön a menyasszonyt és a vőlegényt is elbúcsúztatták szüleiktől, majd ezt követően a templomban találkoztak. Később ez a szokás megváltozott. Egy vőfély volt csak, aki először a vőlegényt elbúcsúztatta a szüleitől, testvéreitől, majd a násznép kíséretével együtt elmentek kikérni a menyasszonyt, ahol pedig a ►

lány is elbúcsúzott szüleitől, testvéreitől. Előfordult, hogy lovaskocsival vonultak a templomig (főleg, ha nem falubeli volt a menyasszony), melyre padokat helyeztek, hogy elférjen rajta a násznép, de gyakoribb volt a gyalogos menet. A menetet zenészek kísérték, általában hegedűsök, s út közben már előkerült a borosüveg. A templomban a menyasszonyt előre hajtott fátyollal a Szűz Mária szoborhoz vezették, ahol egy kisebb szertartást végeztek a násznagyasszony közreműködésével, így fogadva asszonnyá a menyasszonyt.

A század elején csak a ház egy szobájában zajlott az ünneplés. Az 1. kép egy 30-as évekből esküvői fotó, a násznép nem áll több személyből, mint amennyien elférnek egy lakóházban.

A 2. képen jól látszik, hogy a zenekar egy szobába van bezsúfolva. A képen Molnár János primás (Farmos), Kovács József kontrás (Jászboldogháza), Csik István nagybögös (Portelek), Kocza János primás (Portelek) és Kocza István cimbalmos (Portelek) láthatók. (Mint ahogy olvasható, a zenekar tagjai több településről származnak. Elképzelhető,

hogy a kép nem Farmoson készült, ám az elmondások alapján itt is házon belül, a szobákban tartották a lakodalmakat.)

A sátras lakodalom később jött divatba, a század második felében (ezzel együtt viszont a korábbi szokás is tovább élt). Ez lehetővé tette a vendégek létszámának növekedését is. Még a századfordulón is a sátras lakodalmak voltak a leginkább jellemzőek, melyek díszletét a lufi és az „összefont” krepp-papír szolgálták.

A menyasszonyi ruha általában a kor hagyományait követte. Rendszerint fehér földig érő ruha volt jellemző, ám egy hölgnél, Derényi Juditnál találtunk egy esküvői képet, melyen térd alá érő menyasszonyi ruhát viselt. Sokáig nem találkoztunk más esküvői képpel, melyen a menyasszony ilyen jellegű ruhába öltözött volna, ám nemrég mégis rábukkantunk még egyre (3. kép), akinek meg is volt a maga indoka, hogy miért ilyen ruhát választott: „Tudod, hogy miért lett nekem ilyen rövid? Mert a Derényi Jutkának láttam, hogy ilyen rövid ruhája volt, aztán tisztára szerelmes voltam bele. Akkor láttam először.”

1. kép: Násznép a 30-as évekből

2. kép: Lakodalom a házon belül a 60-as évek közepén

A vőfélynek már egy hónappal az esküvő előtt megkezdődött a feladata, ő volt ugyanis, aki felkereste a családokat, akiket meg akartak hívni. Jellegzetes öltözet a kalap, s fontos kelléke a szalag.

Már hetekkel a lakodalom előtt összejártak hétvégeként a nagynénik, nagymamák, hogy elkészítsék a leveshez való csigatésztát. Ez jó alkalom volt arra, hogy előre átbeszéljék a ceremónia részleteit, a teendőket. A sütkérezés is már egy héttel az esemény előtt megkezdődött. A szülők testvérei hozták a kellékek javát: diót, mákot, cukrot, tojást, lisztet. A süteményeket a sublót fiókjában tárolták. Tortát nem sokat sütöttek, mert divat volt, hogy szinte minden meghívott család hozott magával az ünnepségre. A század közepén még a rokonság sütötte a süteményeket, a 70-es-80-as években viszont már ismeretesek voltak olyan idős nénik, akik vállalták a lakodalmakra a sütemények elkészítését, így a rokonság helyett gyakran őket kérték fel. Ilyen volt Gál Józsefné Ilona, Csillikné Mária, Boros Erzsébet. Nem csak a sütés, de egyes családok a főzés terhéért is levették a rokonság válláról, s felbéreltek valakit - például Németh Pált -, hogy főzze meg az ünnepi lakomát. A disznót és a tyúkot a pénteki napon vágta, hiszen hűtésre nem volt lehetőségük. Ezekben az előkészületekben a rokonság valamennyi tagja szintén segédkezett. A délutáni vendégvárásra hurkát és fasírtot készítettek, míg a vacsora (mely rendszerint 19

3. kép: Rövid esküvői ruha 1963-ból

órákor kezdődött) hagyományos ételi a tyúkhúsleves volt csigatésztával, sült kakas feldíszítve és pörkölt (jellemzően a tanyavilágban inkább birkából, a falu központjában pedig sertésből). Éjfélkor töltött sült húst, hurkát és a húslevesből megmaradt húst megsütve szolgáltak fel kenyérral és savanyúsággal, később ez a menü kiegészült a töltött káposztával. Nem hívtak külön pincért a felszolgáláshoz, hanem a barátok, szomszédok és rokonok öntötték ki az italokat, s ők látták el a pincérfeladatot is.

A század végén a templomból kijövet a násznép megállt a falu közepén, a Művelődési Ház előtt, s körtáncot járt.

Ekkor a „nézelődőket”, akik nem voltak meghívva az esküvőre, ám szerették volna látni az ifjú párt, aprósüteménnyel kínálták, melyet a rokonság egyes tagjai kínáltak egy-egy kosárból. A 60-as évek végéről még nem emlékeznek erre a szokásra, s az egyik adatközlő szerint Tápíószezsőrről vettük át a falu közepi tánc hagyományát.

Gyakori vendég volt a lakodalmakon a szűrös. Ezek olyan „váratlan vendégek”, barátok, munkatársak, akiket nem volt szokás meghívni, mégis elmentek ünnepelni. Bárkit szívesen láttak, aki megjelent ilyenkor a mulatságon. Ez abban is megnyilvánult, hogy külön megterítették nekik az udvar félreeső részén, vagyis ugyanúgy vendégül voltak látva, mint a meghívottak. Erről 1969-ben házasságot kötő hölgy így szól: „Nálunk volt egy erdő közvetlen a ház mögött, ott volt külön egy terített rész kb. 20 fő.”

Az 50-es-60-as évekig az esküvő után az újdonsült asszony a továbbiakban mindig kendőt viselt, erre utal a „bekötötték a fejét” mondásunk.

A „menhelyi” gyerekeket az akkori bába hozta ki az otthonokból, s segítette a családokhoz. Olyan feladatokat is ellátott a bábáskodás mellett, melyek ma a családsegítő szervezetek tevékenységi körébe tartoznak. Családot keresett a gyerekeknek, később látogatta őket, nála történtek a ruhaelosztások stb. Amikor egy „menhelyi” lány férjhez ment, ajándékot kapott a bába nénitől. Egyikük így mesélt: „Mikor

férjhez mentünk, minden ilyen lánynak ajándékot hozott a bába néni, Pomáziné. Nagyon szép kék hálóinget kaptam tőle. Örültem neki, mert jól van, volt nekem is hálóing, de ez kék volt. Azt mondta, minden lánynak, aki az én kezem alól megy férjhez, mindnek adok egy csekély ajándékot.” A lányoknál szokás volt a stafíring, meg volt adva mennyi törölközője, ágyneműje, konyharuhája, fehérneműje, aszalterítője kell, hogy legyen a menyasszonynak. A párnákat kihímézték, monogramot varrtak bele. A bába néni ehhez akart hozzájárulni, tudta, hogy ezeknek a gyerekeknek nincsenek „igazi” szülei, s ezekkel az apró ajándékokkal hozzájárult a lányok hozományához.

Szóbeli közlők:

- Baranyiné Deák Mária
- Deák Istvánné Kovács Etelka
- Juhász Istvánné Jezsik Mária
- Kovács Istvánné Nyitrai Borbála
- Mucsinyi Miklósné Sánta Mária
- Petkovicsné Tóth Sára
- Szarvas Attila
- Szarvas Attiláné Mucsinyi Anikó
- Írásbeli közlők:
- Kis falunk Farnos a régi időkben c. Facebook csoport

Fényképek:

- Bakos Zsolt
- Balog Gyula (Nagy János Helytörténeti Gyűjtemény, Portelek)
- Juhász Istvánné Jezsik Mária

Szarvas Angéla

Tarkó Gáborné búcsúztatása, nyugdíjba vonulása alkalmából

Szeretve, tisztelt kollégánknak, Ibolya óvó néni búcsúztattuk nyugdíjba vonulása alkalmából. Pályafutásának összefoglalásaként, dióhéjban emlékezünk ebben az óvodában eltöltött 40 évre.

Óvodapedagógusi munkáját 1979-ben kezdte a farmosi Községi Óvodában, a Kecskeméti Óvónőképző Intézetben szerezte meg a diplomáját. Örömmel vette akkori kollégái tanácsait, segítségüket. A pályája során mindennapi feladatait nagy türelemmel, lelkiismerettel, alapos felkészültséggel végezte.

A gyermekekkel való bánásmódjára jellemző volt a szeretetteljes, érzelmi biztonság nyújtása. Figyelembe vette a gyermekek fejlettségét, családi hátterét, tehetségét, fejlődési ütemét.

Pedagógiai munkája során igyekezett a helyi lehetőségekre, az adottságokra építeni. A helyi Pedagógiai Program kiválasztásában, megvalósításában tevékenyen részt vett. Igyekezett lépést tartani a korszerű pedagógiai eljárásokkal. Mindig figyelt rá, hogy szakmai fejlődése során kellő felkészültségre, tapasztalatra tegyen szert. Több továbbképzésen részt vett, a szakmai folyóiratokat, könyveket tanulmányozta, módszertani ismereteit gazdagította.

Olyan nevelési kultúrával rendelkezett, mely elősegíti az óvoda érték- és normarendjének alakítását. Élt a bátorító nevelés eszközeivel a gyermekeknél.

Pályafutása alatt több gyakorló óvodapedagógust mentorált, megmutatta a szakma gyakorlati megvalósításának tárházát.

A rábízott gyermekeket ismerte és szerette, tudott velük bányi, hozzájárult ahhoz, hogy a gyermekek az óvodát második otthonuknak tekinthessék.

Szeretettel foglalkozott a gyermekekkel, nyugodtan, csendesen, végtelen türelemmel. Hitt abban, ha kevéssel is, de hozzájárul annak megalapozásához, hogy majd a gyermekek pozitívabb értékrendet képviselnek.

Az óvodás gyermekekkel való munka komoly kihívás, szívvel-lélekkel próbálta ezt a küldetést teljesíteni.

Oktató-nevelő munkája során sok kisgyermekkel ismertette, szeretettette meg a verset, mesét, éneket, zenét.

Munkáját hivatástudattal, szeretettel végezte. Az eredményes munkavégzéshez kialakult benne a hivatáshoz való kötődés, a munkája iránt érzett szeretete.

Tudta, hogy a hivatás – amit választott – nagy felelősséggel jár, de ugyanakkor sok szépséget is rejt magában. Csak rá kellett nézni, ahogy lehajolt a gyermekekhez, törődés volt minden mozdulata, kedves volt minden szava. Pedagógiai elkötelezettségét mutatja több évtizedes óvodapedagógusi munkája.

ségét mutatja több évtizedes óvodapedagógusi munkája.

Lezárult egy korszak számára. Ennek méltó zárásaként az Emberi Erőforrások Minisztériuma által adományozható „Pedagógus szolgálatért emlékérmét” átadva köszöntük meg óvodapedagógusi munkáját.

Köszönjük Neked, amit szíved, lelked árasztott, a tudást, sok törődést, szeretetet.

Az egyik szemünk sír, mert hiányozni fogsz nekünk, a másik szemünk nevet, mert örülünk, hogy a megérdemelt pihenést megkezdheted.

A búcsú mindig kettős érzelmű, elválás a régittől és indulás egy új felé. Hiszem, hogy újabb kapuk nyílnak számodra, miközben e mostani is csak jelképesen csukódik be mögötted, hiszen egy óvó néni mindig óvó néni marad.

„Ne kérdezz, ne csodálkozz, fogadd el az utat, mit az élet nyújt neked, fogadd el a ténnyt, hogy az előtted álló ösvény új irányba vezet.”

Kedves Ibolya!

Nyugdíjba vonulásod alkalmából jó egészséget és sok boldogságot kívánunk Neked.

Az óvoda minden dolgozója nevében:

Tóth Józsefné Elvira óvó néni

In memoriam Wichmann Tamás

2020. február 12-én elhunyt Wichmann Tamás. A kilencszeres kenuvilágbajnok, háromszoros Európa-bajnok, kétszeres olimpiai bajnok többször megfordult Farnoson barátja, Árva Gábor révén. Az alábbiakban Árva Gábor búcsúbeszédét közöljük.

Kedves Kajak-Kenusok! Kedves megemlékezők!

Az a szomorú, de egyben megtisztelő feladat jutott számomra, hogy, – mint régi MTK-s sportoló, Tamás klubtársa – felidézzek egy kicsinyke emlékcsoportot az Ő életéből, az Ő nagyságából.

A statisztikákat ismerjük, hiszen ez már sporttörténelem. Voltak és vannak nála eredményesebb kajak-kenu sportolók, akik több és fényesebb olimpiai medálokkal büszkélkedhetnek.

Voltak és vannak olyan kajak-kenu sportolók, akik kiváló diplomákkal és doktori címekkel rendelkeznek, de egyikük sem volt olyan egyéniség, mint a Tamás.

Tamás egyedi és megismételhetetlen! A Jóisten ajándéka mindannyiunk számára! Bármerre járt, őt nem lehetett nem észrevenni. Ha végig sétált a tribün előtt a versenyek szünetében, megállt az élet. Félbemaradtak a gondolatok, a megkezdett mondatok!

– *Ott a Tamás, ott a Tamás!* – Ujjongva bökdösték egymást az emberek és tülekedtek egy autogramért, egy érintésért. Tamás volt a kajak-kenu sport zászlóshajója közel 20 éven át.

Voltak közben szép eredmények másoktól is, de nekik soha nem volt olyan kisugárzásuk, vonzerejük, mint a Tamásnak. Szerencsések vagyunk sokan a 60-as, 70-es korosztályból, akik még fiatalon láthattuk és élvezhettük az ő sikereit, önfeledt örömeit a dobogó tetején.

Jó volt magyarként sütkérezni az ő közelében, nemzetközi versenyeken. Nem volt hivalkodó, nem volt beképzelt, nem volt megközelíthetetlen. Mellette nem lehetett unatkozni! Mindenki szeretett volna az ő szobatársa lenni az edzőtáborokban. Az orsós magnó és a gitár gyakran előkerült az ő szobájában két edzés között. Sokszor gitározott, nagyon szépen énekelt és nyelveket tanult szabadidejében. A bohémság a vérében volt, ő volt a társaság központja, egy igazi Mókami! Ritka jó érzelme és genetikai adottsága volt a kenuzáshoz, ami egy önmagát nem kímélő szorgalommal párosult. Próbálták őt sokan utánozni, lemásolni, de senkinek sem sikerült! Mindig a kemény munka híve volt, így lett ő egy duci, bicegő kisgyerekből egy Apolló, egy faragott kőszikla, mindannyiunk büszkesége!

Ő lett a magyar kajak-kenu sport Puskás Öcsije, Balczó Bandija, Zsivótzky Gyulája, Kozma Picije. Ők valamennyien ritka álló csillagok a magyar sport egén, akik ragyogásukkal megvilágítják az utat, követőik előtt.

Köszönjük Tamás, hogy évtizedek óta a közeledben lehettünk és barátokként tisztelhetjük egymást! Isten áldjon, nyugodj békében!

Budapest, 2020. február 20.

Árva Gábor

Mikulás-bál a felső tagozatban

Stílszerűen 2019.12.06-án, Miklós napján került megrendezésre a Mikulás bál a felső tagozatban a 8. évfolyamosok szervezésében. Nagyon hálásak vagyunk, és ezúton szeretnénk megköszönni a szülők és a két osztályfőnök munkáját, valamint a támogatók felajánlásait. A zenét Mudrák Ottó szolgáltatta, aki nagyon jó hangulatot teremtett. Még egyszer nagyon köszönjük Mindenkinek!

A támogatóink:

- Nivea Beiersdorf Kft Budapest
- STENZL Közétkeztetés
Tápiószele Józsa László
- Elektrolux Jászberény
- Biovarázs Tápiószele
- Spenger László
- Szikra Étterem Jászberény
- Kocsis Janika
- Sport75 Jászberény
- Vodafone
- Búzás Műszaki Tápiószele

- Kóré Cukrászda
- MT Service Molnár Tamás
- Molnárné Czákó Irénke
zöldségbolt
- Mariann virágbolt
- Enikő virágbolt
- Hasznos Papírbolt
- Liget Közért
- Szarvas Angéla tanárnő
- Szarvas Attila tanár úr
- Vas-Műszaki Farmos
- Szécsényi Ruházati Bolt és

- Lottózó
- COOP Farmos
- Farmosi Gyógyszertár
- Közművelődési Könyvtár és
Művelődési Ház Farmos
- Sarok Üzletház
- Györe Kerékpár Istálló Kft.
- Pál Szabina virágboszi
- Ibolya Ajándék-Lakberendezés
- Samsung Budapest
- Ékszer Üzlet – Ötvösműhely
Cegléd

- Szent Anna Gyógyszertár
Cegléd
- Csapágy-Műszaki Cegléd
- Zokni-Fehérnemű-
Harisnyanadrág Cegléd
- Mini Fagyizó Prága Sándor
- Vastag-féle házi tészta
- Gombos István vállalkozó
- Kézér Imréné

*A Matolcsy Miklós
Általános Iskola
8. évfolyama*

Köszönet a Támogatóknak!

A Matolcsy Miklós Általános Iskola felső tagozatán február 7-én tartottuk a farsangot a 7. évfolyamos tanulók, szülei és osztályfőnökeik szervezésében.

Remek hangulatban telt a közel négy és fél óra. Volt itt minden, ami elengedhetetlen egy emlékezetes délutánhoz, esthez. Színes, táncos, jelmezes produkciókkal készültek az osztályok, akik igazán nem könnyítették meg a zsűri dolgát, ugyanis mindenki nagyon szépen szerepelt. A büfé finomságokkal várta a fiatalokat, akiknek pedig táncolni volt kedvük, bátran léphettek a „parketre”, hisz a retro és a mai kor slágerei is megtalálhatóak voltak a DJ-ink, Kasza Laura és Kasza Tamás zenei kínálatában. A programban szerepelt a bál királynőjének, Szamosvölgyi Dominikának és királyának, Matula Máténak a megválasztása is, valamint számos, értékes tombola is gazdára találhatott.

Elmondhatjuk, nagyon sikeres volt a rendezvényünk és ezért nagy-nagy köszönettel tartozunk a támogatóinknak, akik nagylelkű felajánlásaikkal, segítségükkel járultak hozzá ehhez a sikerhez.

Támogatóink voltak: szülők, pedagógusok, magánszemélyek, helyi szervezetek, üzletek, vállalkozások, cégek:

ADIDAS Jászberény, Ábrók Judit és Megyes Csaba (Privát ABC), Ákos Pál, Árva Ilona, Balázs János, Barta Péter és Barta Péterné, Beiersdorf Kft., Berényi Csaba és Berényiné Biró Gabriella, Berényi József és Berényiné Böjti Annamária, Bori András és Bori Andrásné, BOSCH-SIEMENS Márkakereskedés, Bozói Sándorné, CBA Farmos, Czira Gábor és Czira Gáborné Tóth Tímea, CLARION Nagykáta, COOP Farmos, Csillikné Kati néni (Beluga), Csodák Palotája, DM Cegléd, Dudás Anikó, dr. Ácsné Hild Jolán, Gál Károlyné, Gróf István József és Grófné Máthé Csilla, Goods Market Farmos, Goods Market Cegléd, Gulyás Mariann, Gyurcsik Tamásné, Haluska Krisztina, Hasznos Holmik, Hudák Kft., Ibolya Ajándék Cegléd, ICO Zrt, Ignécz Tamás, Józsa János és Józsné Adamecz Éva, Kanálos Annamária, Károly László és Károlyné Papp Andrea, Kasza Laura és Kasza Tamás, Kenyő

Jánosné, Kenyő Zsolt és Kiss Brigitta, Kézér Bolt Farmos, Kis Róbert Nagykáta, Klenovszki Zoltánné, Kollár Ferenc és Kollár Ferencné, Kovács Ekaterina Erika, Könyvesbolt Cegléd, Lampért József és Nemes Nóra, Lampért Zoltán és Lampértné Csirke Erika, Liget Közért Farmos, Lippai Éva, Marton Gábor és Martonné Gallai Krisztina, Merczel Gábor, Merczel Zoltánné, Micsu Richárd és Micsu Richárdné Bencsik Brigitta, Mohácsiné Farkas Mariann, Monori Ferenc és Monoriné Juhász Anita, Nagy Gábor és Nagy Gáborné, Nebu Trade Kft., Németh Csaba, Nivea Magyarország, Nyugdíjas Klub Farmos, Pannora Kft., Papp Tibor és Papp Judit, Parádi Palma Rita, Pásztor Gabriella, Péter Beáta, Petrovics Aranka, Polgárórség Farmos, Posta Farmos, Reneszánsz Virág Cegléd, Rendőrkapitányság Nagykáta, Ruházati Bolt és Lottózó Farmos, Seregley János, Solvyt Service Kft., Szarvas Angéla, Szarvas Attila és Szarvas Attiláné, Szarvas Attila és Szarvasné Deáki Zsuzsanna, Szegedi Péter és Szegediné Bertalan Györgyi, Szilágyi Mihályné, Tarkó Tibor és Tarkóné Kovács Anikó, Terék Éva, Terék Nikolett, Tokajiné Dancsó Szilvia, Tóth Erika, Tóth Józsefné, Tóth József és Tóthné Ficzere Zita, Tóthné Molnár Viktória, Tóth Zsolt, Vas-Műszaki Bolt Farmos (Gunic Imréné), Zaktel Cegléd, Zombori Zsolt Vegyesboltja, Weisz Norbert és Bátor Klára, Zsanett Fodrászat.

Szabó Ildikó és Pozsonyi Zsolt, a 7. osztályok osztályfőnökei

Farsang

2020. február 21-én, pénteken került megrendezésre az alsó tagozatosok farsangi bálja. A bált a 4. évfolyamosok szervezték.

A zord időjárás ellenére, megpróbáltuk elúzni a telet. A gyermekek színes maskarákat öltöttek magukra, a zumbás lányoknak köszönhetően pedig színvonalas előadásban gyönyörködhettünk. A büfében finom sütemények, szendvicsek várták a bálozókat. Volt zsákbamacska, tombola, tánc és vigalom.

A gyerekek és mi, osztályfőnökök ezúton szeretnénk megköszönni támogatóinknak, hogy segítettek a délután szervezésében, felajánlásaikkal hozzájárultak, hogy értékes és színes tombolatárgyakat tudtunk kisorsolni.

Támogatóink:

- Gabi Fodrászat
- Dolly Kozmetika Tápiószéle
- Ferzol Kft. Tápiószőlős
- Mariann Virágbolt
- Kóré Cukrászda
- Kata Papírboltja Nagykáta
- Continental Automotive Hungary
- Bertalan Györgyi
- Illés Andrea
- Mudrák Ottó
- NÖDIK Tápiószéle

- Jászberény Állatkert
- Szarvas Attiláné
- Hudák Kft. Nagykáta
- Ábrók Judit és Megyes Csaba
- Good's Market
- Vass Tímea
- Ceglédi Tankerületi Központ
- 4. évfolyamos szülők

Köszönettel:

*Majorné Urbán Erika,
Gálné Németh Zsuzsanna*

TRIANONT NE CSAK SIRASSUK, DE TEGYÜNK IS ELLENE!

Kérjük, támogassa Ön is aláírásával a nemzeti régiókra vonatkozó európai polgári kezdeményezést!

Az Európai Bizottság 2019. május 7-én bejegyezte a „**Koheziós politika a régiók egyenlőségéért és a regionális kultúrák fenntarthatóságáért**” című polgári kezdeményezést. A Székely Nemzeti Tanács által útjára indított polgári kezdeményezés azt kívánja elérni, hogy az Európai Unió fejlesztéspolitikáján belül kiemelt figyelmet kapjanak az olyan nemzeti, nyelvi, kulturális sajátosságokat őrző régiók, mint amilyen például a Székelyföld vagy a Csalóköz. Ezeknek a több esetben közigazgatási hatáskörökkel sem rendelkező régióknak teremtenie lehetőséget a kezdeményezés, hogy meg tudják őrizni sajátosságaikat, amelyek fennmaradása veszélynek van kitéve. Ehhez biztosítani kell számukra a hozzáférés esélyegyenlőségét az EU pénzügyi forrásaihoz, a kiírt programokhoz. **Ezzel megszűnne a sok esetben sajnálatosan létező gazdaságilag hátrányos megkülönböztetés, amely az őshonos kisebbségeket lakóhelyük elhagyására kényszerítheti.** A kezdeményezés sikerességéhez legalább hét különböző EU tagállamból legkevesebb 1 millió aláírás összegyűjtésére van szükség 2020. május 6-i határidővel.

Az elmúlt évben már sikerült összegyűjteni egymillió aláírást az Európában élő őshonos nemzeti kisebbségek kulturális és nyelvi jogainak érdekében. Most ennek folytatásaként a nemzeti régiókra van a hangsúly. Amennyiben egyetért a fent nevezett célokkal és úgy gondolja, hogy szűkebb hazája és egész Európa érdeke is, hogy a nemzeti sajátosságokat őrző régiók megerősödjenek, jogköreik bővüljenek, több önállósággal rendelkezzenek, hogy meg tudják őrizni történelmi hagyományait és mindeközben ne szenvedjenek gazdasági hátrányokat, kérjük, támogassa aláírásával az újabb európai polgári kezdeményezést!

Az aláírás digitálisan megtehető a **nemzetiregiok.eu** című internetes oldalon, illetve papír alapon történő aláírásra is van lehetőség. Utóbbi formában Farnoson a Liget Közértben elhelyezett íveken, illetve a Művelődési Házban 2020. március 13-án, pénteken 17 órakor tartandó községi ünnepség keretében lehet az aláírást megtenni.

*Németh Csaba
történelemtanár*

ÖKOTANYA

Napjainkban fontos kérdés: tömegtermelés vagy önfenntartó gazdálkodás? Az alábbi összeállítással szeretném felhívni az emberek figyelmét, a témában jártas kutatók, tudósok írásaiból idézeteket megosztani, hogy észrevegyük, változásra, változtatásra van szükség.

Előszó

„Világunk változásai egyre egyszerűbben észrevehetőek. Amíg a jeleket, melyeket észre kellett volna vennünk, csak azok értették meg, akik különös módon érzékenyek voltak a természet rezdüléseire, még sokféle lehetőség állt volna a világ előtt. Azonban mostanság, amikor egyre többen ismerik fel, hogy baj közeleg, és hogy ez miféle gondot jelent, akkor már sok lehetőség kapuja bezárult. Szerencsére még mindig van miből választani. A választásban segít ez a könyv.” (Molnár Géza: Város vagy vidék? - túlélési kalauz a XXI. századra)

„Gondjaink ugyanis sokfélék. A természet pusztul, korlátaink egyre tisztábban rajzolódnak ki. Forrásaink, lehetőségeink szembetűnően fogynak, miként az időnk is. Eltűnnek mindazok a közösségi megoldások, vidéki önszerveződések, amelyek képesek voltak természettel tartós összhangban együttműködni. Eltűnt az a szerves műveltség, amely hosszú távon biztosította az emberi közösségek értékmegőrző tevékenységét. Ez az értékmegőrzés főként abban nyilvánult meg, hogy a természetről felhalmozott szakrális tudás, a világról alkotott kép, az ember szerepe együtt olyan rendszert alkotott, amely a természet és az ember tartós, értékmentő együttélését eredményezte. A Kárpát-medencében az ember hosz-

szú évszázadokon keresztül ilyen rendszert működtetett - ártéri gazdálkodásnak hívták. Ma nyoma sincs. Helyette sokrétű gondok jelentek meg, amelyeket a régi működő, mondhatni élő rendszer könnyedén orvosolt.

Eltűnt az a szemlélet, amely a természetet társnak és nem versenytársnak képezte. Eltűnt vele a természet szentségének tisztelete is. Eltűnt, mert a természetben már csak a biomasszát, a nyersanyagforrást és a személtlerakó helyét látja a mai rendszer.”

„Pedig ha a sokféle bajjal kezdeni akarunk valamit - és végre kezdeni kell valamit -, akkor egyre kevesebb választásunk adódik. Azonban a probléma megoldásának, a természet helyreállításának igénye kínál egy olyan utat, amely egyelőre alig hangzik hihetően, mégis megoldás lehet: ez az út a vidéki termelői létforma. Korábban elhitték velünk, és el is hittük, hogy dolgunk nem a termelés, hanem a pénzkeresés. Annyi pénzt kell keresni, hogy meg tudjunk venni mindent. Manapság már az egykori földművelő vidék is ezt az utat járja: tömegben, ipari eszközökkel termel, és a terményt értékesíteni, majd rábízta magát az ellátórendszerre, mely vidéken is egyre inkább a terjedő nagyáruházzakat jelenti. Azon a vidéken történik mindez, ahol egykoron lényegében nem szorultak külső áru bevitelére, mert a közösség önálló volt.

A Földre gyakorolt hatás, a vészes erőforrás- és nyersanyag-kiemerülés csökkenthető, ha helyben termelünk, ha helyben állítunk elő energiát, ha csökkenteni tudjuk a nagy szállítóláncoktól és az ipari szinten működő feldolgozórendszerektől való függést, ha ismét képesek leszünk egyre inkább helyi termelésre. Ennek egyik

első lépése: újra megmutatni a természettel összhangban élni, termelni, létezni. Ebben segít Molnár Géza kollégám kiváló írása.”

Hetesi Zsolt

Hetesi Zsolt: Durva világ jön

<http://www.youtube.com/watch?v=MX0S78wHFBI>

„Jelen világunk”

Mint mondtuk, minden történet megtörtént legalább egyszer.

Vessünk hát egy pillantást a múltba, hogy meglássuk, hogy a bevezetőben citált angol ökológusok kérdése - ebédek vagy ebéd leszek? - nem minden gyakorlati megfontolás nélkül való. Kerekedjünk fel ismét és látogassunk el régmúltba. Az Úr 1722. évének húsvét vasárnapján egy holland hajós, bizonyos Jakob Roggeveen, egy különös szigetre bukkant, melynek partját hatalmas szobrok díszítették. A helyet nem találták különösebben érdekesnek, mint ahogy lakói sem keltették fel a figyelmüket. S miután épp húsvét volt, hát erről neveztek el az új földet, így lett a neve Húsvét-sziget. Midőn a holland hajó elvitorlázott mellette, a története már rég lecsengett, csak a pusztaság, a szobrok és néhány maroknyi kannibál maradt emlékül utána...

„A Húsvét-sziget területe durván 160 négyzetkilométer. Minden más lakható szárazföldtől hatalmas távolságra fekszik. Éghajlata meleg égövi, valaha termékeny talaj ma már sovány. (...)

Valóságos édenkert volt egykor a Húsvét-sziget, meleg égövi, elsősorban óriaspálmákból álló őserdővel, annak igen gazdag növény- és állatvilágával. Mivel a szigeten nem éltek ragadozók, háborítatlan fészkelő helye volt a tengeri madaraknak. Lakói, a csendes-óceáni térséget benépesítő polinéziai hajósok, 800-1000 körül érkeztek a szigetre. Jól boldogultak, eleinte a sziget adottságaihoz alkalmazkodva éltek. Fő táplálékuk a hal volt. Mivel a parti vizekben nagyon kevés a hal, kint a nyílt tengeren halásztak. További eledelül a szigeten élő madarak, az ott termő gyümölcsök, valamint a magukkal hozott polinéziai termények és a tyúk szolgált. Eleinte a fát főleg a fatörzsből kivájt csónakok készítéséhez, épületfának és tűzifának használták. Terményeit a pálmafák közötti területeken nevelték, a pálmák védték a talajt a pusztulástól, óvták a kiszáradástól és fenntartották a termékenységet.

Nagyon műveltek voltak a szigetlakók. Virágzásának korszakában a gazdag és termékeny szigeten hétezer, egyes becslések szerint húszezer ember élhetett. Nem egyik napról a másikra következett be a pusztulás, ami nagyrészt a szoborállítások következménye volt. Óriási szobraikat az ősök tiszteletére emelték, a szertartásaik ezeknél folytak. Tűzhányói kőzetekből kőszerszámokkal faragták őket. 10-20 méter magasak is vannak közöttük, a legnagyobb 270 tonna tömegű. Ezeket a kőbányától a tengerpartig sokszor csaknem tíz kilométer távolságra kellett szállítaniuk. Pálmafák törzsein görgetve, kötelekkel húzták őket, az őslakók elmondása szerint a vontatáshoz 70 felnőtt összehangolt munkájára volt szükség. Köteleket egy a szigeten őshonos fa rostjaiból csináltak. Nagyjából 900 szobrot készítettek, ezek közül négyszázat már nem tudtak felállítani. Ott hagyták őket a kőbányákban, vagy szállításuk maradt abba.

1200-1600 között készült a kőszobrok többsége, az utolsót a szájhagyomány szerint 1680-ban faragták ki. 1280 körül kezdték a görgetéshez használt pálmák nagybani irtását. Kiszedték a fák tövét is, és a maradékokat felégették. 1450 tájt az egyébként hétezer évig is élő óriás pálmafajta végleg eltűnt és 1650-re valamennyi fás szárú növény kiveszett a szigetről. Főképpen a vontatáskor útjukba eső terület letarolásával pusztíthatták el az őserdőt. Ezután fa hiányában száraz sással, fűvel főztek és nem tudtak többé csónakokat készíteni. Ettől fogva az étrendből hiányoztak a nyílt tengeren fogott halak és delfinek, amelyek addig fő fehérjeforrások voltak. Kiveszett az összes őshonos szárazföldi madár, eltűnt a tengeri szárnyasok jó része is.

Ezután földművelésből éltek. Húsnak ott volt a szigetlakók által hozott tyúk. Am az erdők irtása miatt a hőség, szárazság, eső, szél gyorsan pusztította a talajt, évi 3 méternyi sávban tűnt el az emelkedőről. Védekezésként a szigetlakók a sziget területének a felére úgy egymilliárd, átlag két kilós követ hordtak. Ezzel lassították a talaj eltűnését, mert az nem száradt ki annyira, védte a szélétől, esőtől és a hőmérsékleti ingadozásoktól. De a föld egyre soványabban termett. Éhínség kezdődött. Kőből erődített, úgy 2 méter magas

falú tyúkólakat kezdtek építeni, miközben ők maguk ezeknél kisebb faházakban laktak. Lándzsákat készítettek. Lándzsások törtek ki, elsöpörték a vezető rétegeket, törzsfőket és a papságot. Felbomlott a „rend”, a nagycsaládok egymásnak estek, tombolt az erőszak. Sokan barlangokba költöztek, melyeket jobban védhettek. Éhségükben megettek mindent, amit lehetett. Ráfanyalodtak az általuk behurcolt patkányokra is, majd elterjedt az emberevés.

Vannak szigetek, ahol szintén emberevéssel végeztek, de néhány hasonló szigeten édeni körülményeket találtak a felfedezők. **Nem szükségszerű, hogy egy emberi közösség elpusztítsa önmagát.** Mai szóhasználatul élve a Húsvét-sziget társadalmja jóval fejlettebb volt, mint más, a természettel összhangban élő szigetlakó társadalom. Magasabb szintű volt a munkamegosztás, az emberek jóval többet dolgoztak, mint egy ma fejletlen nevezett szigeten. Míg ott csak magának és családjának halászott valaki, addig a húsvét-szigeti halásznak fogni kellett a kőfejőknek, kőfaragóknak, kötélverőknek, vontatóknak, a szoborállítóknak és vezetőknak is. Így a társadalmi össztermék, a GDP is sokszorosa volt annak, mint a természetnek megfelelően élő társadalmaké. Bizony ezért nem jó annyit dolgozni. Látjuk, a Húsvét-szigeten emberevéssig vezetett a sok-sok munka, a nagyszerű szervezethez, a gazdasági növekedés, a magad GDP. **Legyünk óvatosak azzal, amit ma a társadalom fejlettségnek, gazdasági növekedésnek és teljesítménynek nevez.**”

Molnár Géza

Utószó

„A világban nem az a baj, hogy valamit rosszul csinálunk, a baj az, hogy **rosszat csinálunk**. Ha végre elkezdenénk **jót csinálni** (akár rosszul is), az eredmény (legfeljebb kisebb) **jó lesz**, míg ha a rosszat akarjuk jól csinálni, nagyobb rosszat kapunk.”

Agócs József

Amikor a civilizált emberiség az őt körülvevő és eltető természetet vandál módon elpusztítja, ökológiai összeomlással fenyegeti önmagát. Amikor ezt gazdaságilag is megéri, valószínűleg felismeri hibáját, de megeshet, hogy akkor már késő. Ámde sajnos azt fogja utoljára észrevenni, hogy e barbár folyamat során milyen lelki sérüléseket szenved. Az élő természettől való általános és gyors elidegenedés nagyban felelős a civilizált ember esztétikai és erkölcsi elvadulásáért. Miért is érezne a felnövekvő ember tiszteletet bármi iránt, ha minden amit maga körül lát, emberi mű, mégpedig nagyon is silány és ocsmány emberi mű.

„...A Dél-Amerika őserdeiben élő indiánok, akik gyűjtögetésből és vadászatból élnek, vagy néhány óceániai sziget lakói, akik kevés földművelést folytatva lényegében tengeri állatokból és kőszudióból élnek... Az ilyen kultúrák nem befolyásolják a biotópot másként, mint ahogyan azt egy állatfaj populációja tenné. Ez az egyik elvileg lehetséges módja annak, ahogyan az ember életterével egyensúlyba élhetne, míg a másik az, hogy földműveléssel és állattartással együtt egy új, egészében saját igényeire szabott biocönózist teremt, mely elméletileg éppen olyan jó és tartósan épp annyira működőképes lehet, mint az, amelyik tevékenysége nélkül keletkezett. Ez vonatkozik azokra a parasztkultúrákra is, melyekben az ember generációkon keresztül ugyanazon a földön marad, azt szereti, és valóban jó, gyakorlatban szerzett ökológiai ismeretek alapján visszaadja a rögnek azt, amit attól kap.”

Konrad Lorenz

„Amíg a múlt század az egyre növekvő fogyasztás, a bővülő lehetőségek ideje volt az egész emberiség számára, a most zajló század a fokozatos vagy viharos leépülések százada lesz. Az elkövetkező tíz év meg fogja mutatni, hogy az olcsó erőforrások hogyan tűnnek el, és hogy mit fog ez jelenteni a világ számára és a mi számunkra. **Változás és változtatás nélkül élve a mai társadalom és annak minden jelenlegi tudás, képessége és vívmánya jórészt semmivé lesz, lakóival együtt.**”

Hetesi Zsolt

Gondolataim, így falugyűlés avagy újkori nevén egy lakossági fórum után

...évtizedek óta igyekszem részt venni a falugyűlésnek nevezett eseményeken, idén is nagyon vártam, de ma már az újkornak megfélemlően, jó pár évtizede ennek a neve is megváltozott, közmeghallgatás lett...

A közmeghallgatás pontosan kezdődött, a Polgármester Úr rendkívül felkészülten több mint 2 órán keresztül ecsetelte a község előtt álló lehetőségeket. A háromezer egynehány lélekszámú faluból összesen 28 ember képviseltette magát... pedig igény az van... hiszen én is olvasom az online elérhető, Farmos témában létrejött felületeket, melyeken időnként nagyon aktív a tagság. A polgármester urat, a képviselő-testület mind a 28-an, akik elmentünk, meghallgattuk. Az előadás kimerítően tartalmas volt, online felületen is lehetett követni. Majd el lehetett mondani mindenkinek az észrevételeit, javaslatait, kivételesen nem is voltak ezek a hozzászólások nagyon vadak. Ez volt 2020-ban.

Kicsit visszamennék az átkos kominnyista időkbe, igaz nekem az emlékeim csak a 70-es évek közepétől, tevőleges közreműködésem a 80-as évek elejétől adatott meg életkoromnál fogva. Akkoriban a művelődési ház egy falugyűlés alkalmával zsúfolásig megtelt, de úgy, hogy még egy tűt is nehéz lett volna leejteni. Egy ilyen rendezvény eseménynek számított, akkoriban a polgármestert tanácselnöknek, a jegyzőt tanácsitkárnak, a képviselőket pedig tanácsstagoknak hívták, és egy fillért sem kaptak a szolgálataikért, mondhatni önként és dalolva tett eleget a vállalt kötelezettségének mindenki. A tanácselnök nem volt felkészülve ennyire profi módon, mint manapság, technikai eszközei nem is igen voltak, talán még hangosítás sem... Maga a tematika is más volt, mert ilyenkor valószínűleg jelen volt a járás fő rendőre, vagy helyettese, esetleg még a nagy emberek közül is valaki. A beszámoló után akkoriban is lehetett kérdezni. A kérdezők szinte mindig ugyanazok voltak, például a falu közepéről Bába Mariska néni, kék otthonkájában, néhai Kenyó Lajos, vagy a Szabadság utcából „A” Kominnyista Piros néni, rendes nevére nem is emlékszem, az Öregszőlőből Mészáros Magdi néni, a temető környékéről egy vasutas ruhás idősebb ember...és még jó páran, akinek a nevére nem emlékszem, de az arcvonások bennem maradtak. A falu minden pontjáról voltak emberek, akik az Ő kis közösségi területet, utcájukat képviselték... egy-egy ilyen szeánsz este 10 óráig is eltartott, időnként verbálisan a résztvevők jól össze is veszték. Akkoriban problémás volt az ivóvíz, nyáron kánikulában nem volt megfelelő mennyiségű, időnként zavaros volt a minősége... Manapság, jó pár év elteltével még mindig időnként zavaros a minősége, viszont nemsokára megépül az új tározó, vízminőség-javító beruházás is elkészül, nagy probléma volt az állomás környéke, a kerékpárok tárolása.

Hogy mik voltak még, mik foglalkoztatták az embereket? Nem voltak szilárd burkolatú utak, ezért az utcák állapota, az esővíz elvezetése, némelyik utcában az iszonyatos sár. Mészáros néni az Öregszőlőből a közvilágítást szeretett volna az akkor Sós dűlőnek nevezett sorra, és köz WC-t a falu központjában úgy, hogy vendéglátó helyiség és legalább kettő ilyen elérhető létesítmény volt a faluközpontban. Mit hallok 2020-ban? Közvilágítás kellene a Sós, ma Szarvas dűlőben. Bába Mariska néni iszonyatosan fel volt mindig háborodva, hogy a művelődési házban szombatoként eszbontó, eszeveszett zene van, amitől nem lehet pihenni, ráadásul kiabálnak, ordítanak a fiatalok, és annak a skandalumnak a betiltását követelte. Ezen mindig személyeskedő szóváltásba keveredett néhai Kenyó Lajossal, aki mindig nagy barátja volt a fiatalabb korosztálynak, pedig akkor 22-23 órákor bizony vége volt a bulinak. Ma az egyik legnagyobb probléma, hogy a falu fiataljai nem tudnak sehova menni, szórakozni... Mert nincs egy helyiség, ami hétvégén bármiféle rendezvényt szervezne részükre, de én azt hiszem az igények is megváltoztak. Akkoriban ugye volt a művelődési házban ifi klub, Nagy Erzsébet volt a kultúrvezető. A 80-as évek elejéig még mozi is volt. Hetente volt pingpongdzés, kicsiknek és nagyoknak egyszerre, legalább 20 gyerek kergetőzött a pingpongasztalok körül. Sergőztek, az idősebbek meg felügyelték. A sportkörnek ping-

pong csapata is volt, nagyon ment a foci, volt serdülő és ifi csapat és felnőtt csapat is. A hétfégi meccsre 50-150 felnőtt ember is kiment és jegyet váltott. Ott volt a KISZ is, ahol péntekenként volt buli, szintén este 11-ig. Ez utóbbit kicsit félve írtam le. A tűzoltó egyesület is sokkal több fiatal tudott megszólítani. A mai fiatalok szórakozási szokásai nagyon megváltoztak, ma eset 10-kor indulnak el szórakozni, nekünk akkorra kellett hazaérni. Nyáron láttam, sokan a gyógyszertár előtt rodoznak biciklivel, nem kevesen, szintén nem kevesen a kúria előtt mulatják az idejüket, biztosan meglehetné őket valahogyan szólítani. Nem voltam tagja, de tudom, hogy nem is régen az Életmód Egyesület nagyon sok embert meg tudott szólítani, ma a falunkban szinte kizárólagosan a nyugdíjas klub tudja megszólítani az érdeklődőket. Az egykor nagyon sok tagot számláló és nagyon hasznos Nagycsaládosok Egyesülete évek óta megszűnt. A foci csapat is nagyon halovány, már helyben nem is fociznak szervezeten a gyerekek, ez nagyon nagy baj, pedig pár éve mindig örömmel olvastam, hogy táboroztak, fociztak, Bozsik programoztak, akik akkoriban csinálták nekik miért ment?

A mostani fórumon szó volt a járdák járhatatlanságáról. 40 évvel ezelőtt az emberek, a lakók megépítették a saját házuk előtt a járdát, megkapták a járdalapokat, és társadalmiban összedobták az egész utcát, így lettek Farmoson járdák. Mivel ezek fölött elszálltak az évek kellenének újjak, de valahogy az idő múlásával a társadalmi összefogás is kiveszőben van...

Legújabb kori problémának a gázvezeték építése, a csatornavezetés, ezek kivitelezési munkái, a kerékpárút. A kivitelezésekre az embereknek nem volt rátekintésük, a technológiai folyamatokra sem, viszont tisztán látták, hogy minőségileg egyik-másik beruházás nagyon gyenge lábakon áll. Sőt akármennyire hasznosak ezen beruházások, a csatornát például rá tolták mindenkire, hatalmas önrésszel, ami óriási megterhelést jelentett, jelent mind a mai napig mindenkinek. Ráadásul a legnagyobb beruházást, a csatornát a korrupció szelleme lengi körül, mivel szinte semmilyen formában nincsenek tájékoztatva az emberek. Sajnos az ez ügyben zajló folyamatokra a helyi képviselő-testületnek sincs ráhatása, beleszólása még kevesebb, viszont annál több kötelezettséget varrnak a nyakukba, mindenféle háttérsegítés nélkül, mivel csatornatársulásnak nevezi magát. Sőt ha jól értettem a polgármester úr szavaiból, akik nem fizették be az önrészt, azt is a falu költségvetéséből akarják behajtani????

Megváltozott, modernebb lett a világ körülöttünk... nagyon sok, szép dologgal gyarapodtunk, lesz szép új orvosi rendelők, a hozzátartozó korszerű szolgálati lakással, remélhetőleg új házi-orvossal. Szolgálati lakások ugyan voltak régebben is a községben, de a rendszerváltás hajnalán azokat a falu vezetése elkótyavetyélte. Az akkor demokratikusan választott önkormányzatban és a maiban is páran a mai napig ott vannak... ha akkoriban nem herdálják el, felújítják, karban tartják azokat az épületeket, talán nem kellene újat építeni... de ez egy másik történet. Azután ugye nem feledkezhetünk meg arról sem, hogy pályázaton nyertünk pénzt, egy közel 1000 adagos konyha építésére is, hatalmas banki önrészt vállalva. A legelső pillanattól kezdve ez a beruházás óriási öngól volt a falunak, egy teljesen értelmetlen, fölösleges, túlméretezett, gazdaságtalan beruházást valósítottak meg. Az akkori képviselő testület fejest beleugrott, belerángatva az egész falut a szakszerűtlen, nem kellően megalapozott döntésével. Majd ahogyan teltek-múltak az évek, ez a konyha, hozta az összes gazdasági problémát, majdnem csődbe vitte a községet, a banki önrész törlesztésével. Hajszálon múltott a község fizetésektelenné nyilvánítása, jelenleg kihasználatlanul, belülről erősen lehasználva vár jobb sorsára, nem is lepődnék meg, ha valakinek el nem adnák jó áron. Most építünk egy bölcsődét. A mi falunkban összesen 3200 ember lakik, ez a beruházás is pályázat útján lesz elkészítve, nyilván kell önrész is valahonnét, azt mindenkéi eldöntheti, hogy szükség van-e egy ilyen beruházásra. Arra nem volt megnyugtató válasz a közmeghallgatáson, hogy miből fogjuk majd a későbbiek folyamán üzemeltetni, a működési költségeit

megteremteni... mivel már most látható, hogy ide kő keményen be kell majd a községnek szállni anyagilag is, nagy kár, hogy a pályázat benyújtása előtt ismételt senki nem számolt, nem készített hatástanulmány ez ügyben sem. A pályázatok nagyon jó lehetőségek, főleg az ilyen mondhatni szegény, folyamatosan forráshiányban küzdő településeknek. De azt is gondolom, nem feltétlenül kell mindenáron, beláthatatlan következményekkel járó dolgokban bele ugar, ez a bölcsőde most pont ilyen lesz, annál is inkább mivel politikai hatalmak jönnek, mennek, a költségek meg itt maradnak a községnek...

Persze... egy ilyen kis településen, mint a miénk, vannak gondok, problémák. Az új képviselő-testület nemrégiben állt fel, mint mindig, ők is hatalmas reményekkel, tette készen tekintenek a jövőbe. A tettekre készséggel egyik testületnél sem volt baj, a tettekkel, a

cselekedetekkel, a fejlődéssel annál több. Most remény van rá, hogy megépül a ravatalozó a temetőben, fejlesztik a kerékpárutat, a piaci elárúsító helyekkel is kezdenek valamit, és talán még 50 év elteltével közvilágítás is lesz a Sós, ma Szarvas dűlő egy részén. Ha már oda terveztek, a Pető dűlőre (Krizsán első dűlő) is nagyon jó lenne. Az utak burkolatai nagyon sok helyen megújultak, és épülnek újak is, de nem kellene megfélekedni a már meglévőkről sem. Pályázat útján fognak építeni, egy nagyon korszerű orvosi rendelőt a hozzá tartozó szolgálati lakással. Ugyan az általános iskolát már nem az önkormányzat kezeli, de nagyon-nagyon rá férne alapos felújítás, technikailag, infrastrukturálisan is.

Végezetül... nagyon sok sikert kívánok magunknak a nagyszerű tervek megvalósításához. Hajrá Farnos, hajrá képviselő testület.

Major Laci

Gondolatok

Választások után vagyunk, így néhány hónappal a döntésünk után joggal ítélni meg, hogy helyesen döntöttünk-e. Örültem annak, hogy amit a törvény biztosított számomra, figyelemmel kísérhettem a testületi üléseket akár személyesen, akár az interneten egy önkormányzati képviselő jóvoltából. Február van, tehát az ígéretek megvalósulásának időszaka.

– Kóbor(?) állataink mindenkit zavarnak, de tenni ellenünk lehetetlen, mert az önkormányzatnak nincs jogi eszköze a kutyás támadások, lóharapások ellen?

A gazdák felelősségét majd a rendőrség vizsgálja, ha bejelentés érkezik hozzájuk.

Talán csak néhány hónap, és ha megtalálják a tulajdonosokat, figyelmeztetni fogják őket!

Közben a vétlen állatok ijesztik meg gyermekeiket a gazdák felelőtlensége miatt.

– Mi történt a pénzkidő automata (sajnos csak egy van) kezelésének megoldásával?

Karácsony idején lehetetlen volt a saját pénzünkhöz hozzájutni, és ez a mai napig sem változott...

Az nem világos számomra, hogy Polgármester Úr és képviselő testület tagjai sem jutnak hozzá a fizetésükhöz.

Kinek kellene most intézkedni? Takarékszövetkezetnek? Önkormányzatnak? Vagy a Jóistennek?

– Sokakat felháborít a csatorna beruházás körüli visszásság... Sajnos a legutóbbi testületi ülés erről szóló napirendje nem volt nyilvános, így a beruházás körüli elszámolást csak a testület ismerhette meg.

Miért kellett egy színjátéknak beillő közmeghallgatást tartani, ahol csak számokat, mellébeszélést, ügyvédi kioktatást hallottunk órákon keresztül!

Szeretném, ha az újságban valódi helyzetről tájékoztatnának bennünket, Farnos lakosságát!

– Utolsó gondolatként írok az ifjúságról. Ragyogó műfüves focipályánk van, amit az óvodások, iskolások használnak. A pálya átadásán azonban nem csak erről volt szó! Ez a sportlétesítmény a mi fiataljainké is kell, hogy elérhető legyen!

Az önkormányzat tegye lehetővé, hogy ingyenesen használhassa a 14 évet betöltött ifjúság is!

A felügyelet megoldható lenne a polgárőrség szíves közreműködésével.

És még egy kérés! Legyen egy nap (fiatalok napja), ahol Művelődési Házban nem csak piacokat szerveznek, hanem fiataljaink szórakozását is lehetővé teszik: videojátékok megismerése és lehetőség egymás játékaiknak cserélésére az új technológiák kipróbálására, valamint a filmművészeti alapismeretek elsajátítására is lehetőséget lehetne biztosítani, akár külső előadók segítségével is.

Jó lenne, ha a költségvetés tervezésénél tudnák biztosítani, hogy erre a napra áram és hely legyen, valamint fiataljaink számíthatnának a szülők és polgárőrségünk támogatására is.

Végül megköszönve figyelmüket gondolataimra szívesen várom észrevételeiket, illetve önkormányzatunk gondolatait

Tisztelettel :

Hellenbart Tamás!

SZÍVFÉREG

Az elmúlt napokban a Helló Farnos fórumán megosztottam egy **szívférgességgel** kapcsolatos esetemet. A megosztás többnyire pozitív visszhangot keltett, bár volt, akinek nem tetszett. Ezt is megértem, de a betegség jelentőségénél fogva nem látok módot az elhallgatására, az ellenkezne a becsületes és tényszerű tájékoztatás kötelezettségével.

Nagyon szeretném, ha a továbbiakat az utolsó mondatig szívesen olvasnák, és a téma lekötne a figyelmüket, de nem ígérhetem, hogy könnyű esti olvasmány.

Előre szeretném bocsátani, hogy már kb. 15 éve a helyi újságban megjelentettem a témában egy figyelmeztető cikket, amelyre akkor nem érkezett érdeklődés. Talán azért is, mert akkoriban még valóban egzotikus betegségek között tartottuk számon, én magam sem fektettem rá kellő hangsúlyt!

Ez **mára NAGYON megváltozott!** Mindenki ismeri és átéli az időjárás átalakulását és ezzel kapcsolatos változásokat, ezért

át kell értelmeznünk a környezetünket, a régen megszokott dolgokat!

E cikk erről szólna, éspedig a fenti megbetegedés ismertetésével. Jelen cikk írása közben érkezett hozzám egy messengeres megkeresés a betegség elleni védőoltás beadásával kapcsolatban.

Le kell szögezmem, hogy ha ilyen egyszerű lenne a tennivaló, nem is írtam volna mást, csak azt, hogy keressenek a védőoltás miatt!

NEM, NINCSEN ELLENE VÉDŐOLTÁS!

A továbbiakban megpróbálom a végletekig leegyszerűsíteni vázolni a problémát, több esetben inkább csak pontokba tömörítve!

Húsevő állatok megbetegedése elsősorban (főleg kutya, kisebb részben macska, de több más fajban is előfordul), melyet a ►

Dirofilaria immitis nevű parazita idéz elő! A **KUTYA** a **legfontosabb természetes gazdája** a betegségnek. A felnőtt parazita fehér színű, cérnaszerű, de annál sokszor vastagabb 1-3 mm, hímje 15-20 cm, míg nőténye 30-35 cm-re is megnő a végleges helyén. A téma bősége miatt határt kell szabnom, de röviden jellemzem, hogy bár ez a betegség csak kb. 15 évre tekint vissza Magyarországon, de **majdnem névrokona, a bőrféregnek nevezett Dirofilaria repens** már rég honos itt – erről talán később!

Zoonózis – azt jelenti, állatról emberre terjedhet és emberre sem veszélytelen. Erről később!

Az elnevezés kissé csal, mert a **felnőtt féreg végső megtalálási helye** nem a szív - ez csak kivételesen előrehaladott állapotban igaz - hanem a tüdőből a szív jobb kamrájába vért szállító nagy ér, a tüdőartéria!

Nem részletezném, hogy honnan és miképp került hazánkba, de fontos tudni, hogy **szúnyogfélék** (mintegy 70 fajuk) **terjesztik** és a számukra kedvezően, meleg irányba történt éghajlati változások miatt itt is elterjedtek és fertőznek! Ebből az is következik, hogy ahol sok szúnyog él - **vizes területek** - ott nagyobb a veszély is! Itt kihangsúlyoznám, hogy bár a kullancsok is sokféle megbetegedés terjesztésében ludasak, de ennek **nem kullancs a terjesztője!**

Kórlefolrás és járványtan:

1. A megfelelő **szúnyogfaj** a betegségben szenvedő, illetve a Dirofilaria immitisszel (továbbiakban DI) fertőzött állat **véréből vért szív!**
2. A **lárva** a **szúnyogban többször átalakulnak**, vedlenek és végül az ezt követő ismételt szúnyogcsípéssel átkerülnek az új állatra, **emberre**. A szúnyog nem kikerülhető, mivel csak abban tud a parazita 3. alakja – amit a szúnyog átvittani képes - kialakulni.
3. A szúnyogban, mint köztigazdában lezajlott folyamatok után a **végleges gazdában (kutya) a beoltott lárva még többször átalakul, vedlik** (ez az az időszak, a megelőzés kivételével) amikor néhány napig, kb. 2 hétig még lehetőség van a féreg elpusztítására). Ha már a folyamat továbblépett, a kezelés jócskán nehezebb, drágább, veszélyesebb a beteg kutyára.
(A fertőzött vérben a DI többszöri alkalommal átalakult lárvaí a mikrofiláriák találhatók. Ezek mérete mikroszkopikus, nem éri el a 0,3 mm-t. Ezek egy korábbi szúnyogcsípésből származó átalakulásokon már átessett, több évig a vérben keringő alakok.)
4. A lárva ezek után a szövetközi vándorlás során több helyre is eljut, illetve kialakul a vérben keringő mikrofilária
5. A kórokozó némi vándorlás után a tüdőartériában telepszik meg, kialakul a felnőtt féreg, ami elsősorban a tüdő megbetegedését vonja maga után. Ez a betegség egyik leggyakoribb kártétele. A tüdőartériában megtelepedett felnőtt férgek - ha mindkét ivar jelen van - szaporodnak és a kör újra indul.

Specialitás a szívféreggel **szimbiózisban élő Wolbachia** nevű **bakterium-faj**. A szimbiózis egyes szervezetek olyan egymás mellett élése, melynek során mindkét fél a másik élettevékenységéből hasznot tud húzni. Ez a kezelésben is meghatározó lesz.

A **szívféreg** **ügyesen rejtőznek** el a szervezet immunrendszerétől, ezért az nem tudja hatékonyan pusztítani őket, vagyis nem váltanak ki immunreakciót.

A **vadászgöreynek és a macskák részlegesen fogékonyak**, ezért ritkábban alakulnak ki és rövidebb ideig keringenek bennük a mikrofiláriák.
A **betegség kártételei** - ennek megfelelően a tünetei is - **számosak**, hiszen a **tüdőben, más szervekben, azok ereiben** a felnőtt férgek leszakadt darabjai trombózt, **tromboembóliát** okozhatnak. Számos esetben a tüdő ereiben megváltozott vér-

nyomásviszonyok folyadék felhalmozódását idézik elő a tüdőben és az első tünet a **köhögés**. Azonban a legutóbbi esetem **idegrendszeri (epileptoid görcsök)** tünetek miatt jelentkezett, amikor a legkülönbözőbb **erekben történt elzáródás miatt a már említett elzáródásra utaló tünet együttes** kórképét mutatják.

ELŐFORDULÁS: ma már szinte mindenhol! A mocsaras, vizes élőhelyek mellett gyakoribb, de **Magyarország e tekintetben „elesett”!** Korábban csak egzotikusnak jellemeztük, de **mostanra csak ott nincs, ahol nem vizsgálják**. Pár éve kedves farmosi pácienseim, akik rendőrkutya-kiképzéssel foglalkoznak hivatás-szerűen, jelezték, hogy a rendőrkutyák talán 80 %-a fertőzött, és azokat már rutinszerűen kezelik is.

Sajnos, ha nem vizsgáljuk, nem is lesz tudomásunk arról, hogy **kutyánk fertőz, s ha nem is kezeljük ellene**, akkor potenciálisan minden egészséges egyed, beleértve az embereket is **fertőzünk**.

FOGÉKONYSÁG: a kiskutyák esetleg már a születésükkor ki lehetnek téve a fertőzött szúnyog csípésének és ez meghatározza a kezelést, megelőzést mikéntjét is. Erről is később!

KLINIKAI TÜNETEK: A szívférgesség súlyos megbetegedés, ennek ellenére mivel **alattomban** fejlődik ki, **sokszor tartósan tünetmentes** lehet! A tüdőartériában és a jobb szívfélben lakó szívféreg sokáig rejtve maradnak, de a férgek számától, a fertőzés fennállásának hosszától és a beteg aktivitásától is függően előbb-utóbb károsítják a gazda szervezetét. Minél **több a féreg és minél aktívabb életmódot** folytat az állat, annál súlyosabbak a tünetek. A **köhögés** a betegség legelső és egyben legjellegzetesebb tünete is, később fokozódik, és **nehézített légzés** alakulhat ki. A testmozgás egyre jobban megviseli a beteget, hamar elfárad és köhögni kezd. Végül az állat lesoványodik, amit ájulás, **vérköhögés** vagy **májzsugor** és **hasvízkór** (hasüregi folyadékgyülem) is kísérhet. A sokat mozgó, aktív, kisportolt állatokon korábban jelentkeznek a betegség tünetei és súlyosabbak is.

Az állatorvosi vizsgálat **további tüneteket** is feltárhat, mint pl. az **abnormális légzési zörejek**, **szapora szívverés** vagy a **megnagyobbodott máj**. A korai esetekre viszont még a leggonoszabb állatorvosi vizsgálat sem deríthet fényt. Súlyosabb esetek végső stádiumában az állat étvágytalanná válik, elgyengül, gyakran el is ájul és súlyos nehézített légzést mutat. Nyálkahártyái sápadtak vagy sárgák, mája duzzadt, amit a vörösvértestek tömeges szétesése miatt **vérfestékvizelés** is kísérheti. Előrehaladott esetekben a jobb szívfél falának megvastagodása (hipertrofiája) végül **szívelégtelenséghez** vezet, ami gyakran **hasvízkórban** nyilvánul meg.

DIAGNÓZIS: A kifejlett DI kimutatása még ma sem egyszerű, gyanú esetén rendelkezésre állnak szerológiai módszerek, **gyorsteszt**ek (kutya esetén a nőtények által termelt antigéneket mutatják ki, sajnos a hím férgemet nem). Ezeket hasznos lenne országosan szűrővizsgálatokra is alkalmazni, elég érzékenyek és specifikusak, azonban erre jelenleg még nem tudok kezdeményezésről, csak javasolni tudom! A gyorstesztnek jellegükénél fogva nem mindig adnak 100%-os bizonyosságot, több a módszer eredményességét rontó tényező lehet, de a napi rendelői gyakorlatban jól használható kiegészítő módszerekkel. **Amelyik gyorsteszt pozitív, azt pozitívként lehet kezelni, de a negatívak lehetnek fals eredmények, tehát pozitívak is.** Azt azonban figyelembe kell venni, hogy a kifejlett nőtények antigénjeinek kimutatása általában nem lehetséges a fertőzést (vagyis az L3 lárva bejutását) követő 5 hónapon belül és biztos eredményt csupán 7-8 hónappal a fertőzés után kapunk.

Csak **mikroszkópos vizsgálattal** a vérben keringő mikrofiláriák megfigyelése még nem jelenti a pozitív DI eredményt, mert a Dirofilaria repens, a már említett bőrféreg lárvaí a „megszólalásig” hasonlóak, és csak szakember képes morfológiai (alakotani) alapon elkülöníteni.

A vizsgálatokhoz elegendő egy vékony tűvel 1-2 ml vért venni a kutyától, és az eredményt 10 percen belül közölni tudjuk, kivéve a mikroszkópos vizsgálatot, ami több időt vehet igénybe!

A tünetek megjelenése esetén vagy a negatív teszt megerősítésére vagy kizárására elvégzett laboratóriumi vizsgálatokkal, **PCR vizsgálattal** a genetikai szinten 100%-os bizonyossággal lehet igazolni, de csak a mikrofiláriákat, azonban a napi vizsgálatra, az ára miatt, cca. 25-30.000 Ft/vizsgálat) ritkán kerül sor.

Az ún. **módosított Knott tesztet** pl. saját rendelői körülményeim közt is el tudom végezni a gyors teszttel és a mikroszkópos vizsgálattal együtt, ezek külön-külön nem mindig megbízhatóak.

Nem csak az egyes **tesztek bizonytalansági forrásai** miatt nem mindig lehet az eredményre alapozni, hanem a **biológia is beleszól**, de ez már tényleg nem részletezem a hossza miatt és nem is segítene a megoldás keresésében. 4 pontot mégis kiemelnék:

1. a fertőzött kutya a vizsgálat előtt olyan gyógyszert kapott a szívférgesség megelőzésére, ami elpusztítja a mikrofiláriákat
2. a kutya immunrendszere megölte a mikrofiláriákat, amit a beteg általában köhögéssel is jelez
3. csak egynemű kifejlett szívféreg van a kutyában (ha mind hím, akkor a szerológiai vizsgálat is negatív lesz)
4. túl korai volt a vizsgálat, vagyis nem telt még el a fertőzéstől számítva a mikrofiláriák megjelenéséhez szükséges 6-9 hónap

A mikrofiláriák száma némi napszaki ingadozást is mutat. Éjszaka több van, mint nappal, ezért a vérvételre lehetőleg a kora reggeli vagy az esti órákban kerüljön sor.

Csak érdekességként: a mellkas **röntgenvizsgálata** ennél a betegségnél nagyságrendekkel több információval szolgál, mint a modernebbnek tartott szív ultrahangvizsgálat...

A született kölykök az anyjuk véréből fertőződhetnek mf-val, de mint említettem, a szúnyog nem kerülhető meg, a kölyökben a megbetegedés nem alakul ki, csak ha szúnyog által fertőződik be. Az anyától származó mf-ák idővel kihalnak belőle! Továbbfertőzni viszont képesek lehetnek.

A szerológiai negatív teszteredmény nem jelenti azt, hogy az állat biztosan nem fertőződött D. immitis-szel. Ezt csak akkor állíthatjuk, ha a tesztet 6 hónappal később megismételjük, és közben az állat hatékony megelőző kezelést kapott.

A kórokozó kimutatása mellett a vérkép vizsgálata, a mellkasi szervek röntgenvizsgálata, valamint a szív ultrahangos vizsgálata segítheti az elváltozások felderítését. Ezeket rendelőmben tárgyi feltételek hiányában nem tudom elvégezni

Gyógykezelés: Fogékony minden olyan eb, melynek szervezetébe a kezelésre alkalmas gyógyszer a fertőződés pillanatában, de legfeljebb kb. 30-40 nappal ez után nem kerül bele. A gyógyszer **VISSZAFELÉ KEZEL**, előrefelé **NEM** ad védettséget!

A gyógykezelés során a kifejlett férgeket „**adulticid**”, a mf-akat pedig „**mikrofilaricid**” készítményekkel igyekszünk elpusztítani.

Az adulticid készítmények arzén-származékok, amelyek Magyarországon korábban nem voltak kaphatók, de beszerezhetőek. Jelenleg egyetlen készítményt forgalmaznak erre a célra, aminek **melarsomine** a hatóanyaga, **Immiticide injekció** néven. A melarsomine nem hat a mikrofiláriákra, sem az L3 és az L4 fejlődési alakokra. Használatakor a legnagyobb problémát az jelenti, hogy az elpusztult kifejlett szívféreg vagy azok részei a kezelés hatására elkerülhetetlenül tromboembóliát és érelzáródásokat okoznak a beteg tüdejében.

Ha a kutya erősen fertőzött, akkor a trombusképződés kockázata nagy. Az észlelt tünetek alapján osztályozzuk a betegeket és mindegyik osztály az állapotának megfelelő gyógykezelést kap, vagyis másképp kell kezelni a tünetmentes és az enyhe eseteket, mint a súlyosan beteg állatokat.

A melarsomine-t **megfelelő előkezelés után alkalmazzuk**. Bár mérgező, mégsem ez jelenti a legsúlyosabb veszélyt a kezelt állatokra, **hanem az általa kiváltott tromboembólia**. A férgek a beadását követően napok-hetek alatt pusztulnak el, a teljes gyógyulás pedig akár több hónapig is eltarthat, s mivel a kórokozó elsősorban a tüdőartériában lakik, az adulticid kezelés során minden esetben fel kell készülni a tromboembólia kialakulására. Ebben pusztul bele a legtöbb kezelt állat, és még a tünetmentes vagy enyhén megbetegedett állatok állapota is gyorsan romolhat a kezelés megkezdése után, ha a tulajdonosuk nem tartja be az utasításokat. A kezelés alatt az állat tartási körülményeinek meghatározó szerepe van a sikerben, és ezek az ajánlások elsősorban a tromboembólia kockázatát és következményeit hivatottak csökkenteni. Megfelelően kezelve a legtöbb tünetmentes vagy enyhe tüneteket mutató szívférges kutya élete megmenthető. A kezelés többszöri injekcióadással történik meghatározott beosztással és a több hetes, illetve életfogytig tartó kennel/ketrec-nyugalom a kezelés alatt erősen javult. A fájdalmas injekciót esetenként altatásban szükséges beadni.

Adulticid terápia részeként megemlítem, hogy Budapesten egy kolléga (régebben egy olasz kollégával együttműködve, az utóbbi időben tudomásom szerint önállóan is) végez érbe vezetett **katéteren keresztüli műtéti adult-eltávolítást**. A beavatkozás nem mindig mehet egy lépésben, de tudomásom szerint egynek az ára 3-400.000 Ft. Nagy értékű kutyáknál vagy kellő anyagiak birtokában végrehajtható!

Mikrofilaricid készítmény többféle létezik és több kutyának gyártott ilyen szer kapható nálunk is. A mikrofiláriák elpusztítását általában az adult férgek elleni kezelést megelőzően érdemes elkezdeni. Mivel a kifejlett férgek elpusztításához hasonlóan a mikrofiláriák elleni első kezelés is súlyos szövődeményekkel járhat, ezért azt is megfelelően előkezelt állatokon végezzük. A második és a további kezelésekre általában már nincsen szükség ilyen elővigyázatosságra.

A fertőzött állatok kezelése során az adulticid és a mikrofilaricid készítmények alkalmazásakor figyelembe kell venni, hogy az előbbi kizárólag a 4 hónapnál idősebb, míg az utóbbi pedig kizárólag a 2 hónapnál fiatalabb alakokra hat, ezért az újabb ajánlás az, hogy a tünetmentes állatok kezelése során a mikrofilaricid kezelés 3 hónappal előzze meg az adulticid kezelés elkezdését. Súlyos fertőzöttség esetén pedig, különösen kavális szindrómában, a kifejlett szívférges **műtéti eltávolítása** is szükséges lehet.

A megállapított beteg kezelésénél mikrofilaricid kezeléskor a már említett DI-Wolbachia-szimbiózis figyelembe vételével a baktériumokat is érdemes, sőt kell pusztítani! Ez gyengítve a vele élő adultokat, azok szaporodására is negatívan hat, és ezzel a mf-k számát csökkentjük. A Wolbachia doxycyclin-érzékeny! **Doxycyclin** tartós adása (mivel ilyenkor nagy adagban 1 hónapig naponta 2x adni kell a súly szerinti dózist) sajnos nem teljesen veszélytelen, **a májat is javasolt védeni** megfelelő készítménnyel valamint a pusztuló mf-k által a szervezetre gyakorolt esetleges káros anafilaxiás (hirtelen kialakuló gyors allergiás reakció, ami elhulláshoz is vezethet) reakció ellen a szteroid adása is fontos, de a megfelelő adagot egyedileg lehet meghatározni.

KÓRJÓSLAT: A tünetmentes egyedek és az enyhén megbetegedettek kórjóslata kedvező, a súlyos eseteké kedvezőtlen.

MEGELŐZÉS: A kölyökkutyák **megelőző kezelését legkésőbb 7 hetes korig** ajánlott elkezdeni. A fertőződés megelőzése elvileg kétféleképpen lehetséges: a **szúnyogok távoltartásával** és a **szúnyog által beoltott fertőző alak (L3) elpusztításával**. A bőrférgességhez hasonlóan a **szúnyogokat taszító (repellens hatású) készítmények** megrikítják a szúnyogcsípéseket, amivel csökkentik ugyan a bekerült szívférges számát, de nem akadályozzák meg teljes biztonsággal a fertőződést. Mivel kisszámú szívféreg is képes elpusztítani a kutyát, ezért önmagában ezek- ▶

kel nem védhető meg a kutyák! A szívférgesség megelőzése érdekében ezért mindenféleképpen szükség van a beoltott fertőző alakok elpusztítására, ami elvileg 100%-os eredményt hozhat. Ezért minden kutyát, de legalább a fertőzésnek fokozottan kitetteket ajánlott a szűnyogszezon teljes ideje alatt valamelyik a frissen (30 napon belül) bekerült szívféreg lárvák megelőzésére alkalmas készítménnyel havonta kezelni. Erre a célra **többféle hatóanyag is elérhető**, a már említett mikrofilaricid készítmények mellett van Magyarországon egy harmadik hatóanyag is forgalomban erre a célra. Ezek mindegyike biztosan elpusztít minden kórokozót, ami egy hónapon belül került be az állat szervezetébe.

FONTOS! A kezelést „ész nélkül elkezdni” a kutya életére lehet veszélyes, mivel a fertőzöttség (mf-k száma a vérben) meghatározó a további kezelés módját tekintve! Az erős fertőzöttség esetén kevésbé erős szerek előírt adásával és az említett - ld. Doxycyclin-kúra - kúrával, szteroiddal és májvédelemmel lehet próbálkozni, míg kisszámú mf-nál a „nagygyúkkal” lehet kezdeni.

TUDOMÁSUL KELL VENNI, HOGY HA A KUTYÁNK ÉLETE FONTOS SZÁMUNKRA, és főleg a körülmények kedveznek a betegség kifejlődésének, akkor a **kezelés utáni megelőzés valamint az egészséges állapotokban a megelőzés is** élethosszig havonta meg kell, történjen! Immunvédetség NEM alakul ki! Erre a célra több rácspegető oldat illetve ízesített tableta is rendelkezésre áll. Vannak olyan kombinált készítmények, melyek a gyomor-bélférgek, bolha, kullancs és a szívféreg kezelésére, megelőzésére alkalmasak. Ezáltal 4 az 1-ben lehet kezelni. Esetleg különböző készítmények kombinálása is lehetőség, bár ez nem mindig olcsóbb!

A megelőzés másik fontos eleme az évenkénti szűrővizsgálat. Erre minden olyan kutya esetében ajánlott sort keríteni, amelyik élt az előző szűnyogszezon alatt. Még a lárvákat elpusztító

készítményekkel kezelt kutyákat is meg kell vizsgáltatni, annak ellenére, hogy azok hatékonysága elvileg 100%-os, mert a tabletták kiköphető, a rácseppentő oldatok pedig letörölhető. Mivel a fertőzés legkorábban 6 hónap múlva mutatható ki, ezért minden év májusában javasolt a szűrővizsgálatot elvégeztetni, illetve ha májusban ez elmaradt, akkor mielőbb.

Végezetül visszatérnék az **ember dirofilariózisához** is!

A szívféreg kórokozója az embert is megfertőzheti. Az emberekbe is a szűnyogok oltják be a kórokozót, miután fertőzött kutyákból vért szívtak és vele mf-kat vettek fel, majd a szűnyogban kialakuló fertőző alakot juttatják be a csípésük során. Az emberi fertőzéseknek alapvetően két formája létezik: az **intravaszkuláris** (véreren belüli) és a **tüdő dirofilariózis**. Az intravaszkuláris dirofilariózis során a fertőzött személyekben, a legtöbb esetben csupán egyetlen féreg fordul elő és az is gyakran halott. Leginkább a nagy erekben vagy a szívben található meg. Mf-kat csak kivételes esetben találtak a fertőzött személyek vérében. A legtöbb eset klinikailag tünetmentesen zajlik le és leginkább boncolási mellékletként kerül felderítésre. A **tüdő dirofilariózist** viszont gyakran diagnosztizálnak élő személyeken pl. röntgen lelettel. Az ember tüdőartériájába került fiatal felnőtt szívféreg ilyenkor bekerül a tüdő szöveteibe, ahol infarktust és jellegzetes csomót okozhat. Korábban téves diagnózisként gyakori volt a tüdődaganat diagnózisa illetve emiatt téves műtét. Mf a vérben ezekben az esetekben is ritkaság.

Az emberi fertőzések felderítésére a tüdő röntgenvizsgálata és a biopsziás szövettani minta vizsgálata a legalkalmasabb, a szerológiai vizsgálat ugyanis csak az esetek egy részét deríti fel csupán. A fertőzött személyek legalább fele kutyatartó.

Farmos 2020.03.01.

*dr. Felde István
magán-állatorvos*

INGYENES

GÖLYAVÁRÓ

CSALÁDI NAP

FARMOSI MADÁRVÁRTA

MÁRCIUS 28.

9:00 - 15:00

Békamentés - madárgyűrűzés - kézműveskedés
népi játékok - vezetett túrák - íjászat
DUNAVIDÉK VÍZIBUSZ - ÁLLATBEMUTATÓK
ODÚKÉSZÍTÉS - ÉS MÉG SOK MÁIS...

INFORMÁCIÓ: DUNADIPOLY.HU

06-30-655-388

SZÉCHENYI

2020. május 9. szombat 17 óra

Farmos Művelődési Ház

Belépés díjtalan!

SZEREPLŐK:
Bordásné Kovács Katalin, Bordás Gyula, Czibolya Gábor, Berzéné Magyar Krisztina, Both Béla, Berze János, Tanczikó Árnita, Kun Zsolt Gábor, Fábriánné Réz Katalin, Nagy Bálint, Kubala Antal, Misinkó Irén, Földvári Edit, Varga Gáborné, Berze Anna

HANGEFFEKTEK: Mencezl Lászlóné SÚGÓ: Czibolyáné Varga Katalin

RENDEZTE: Kovács Tímea

A rátóti legényanya

Schwajda György tragikomédiája a Fortuna Együttes előadásában

2020. május 9. szombat 17 óra

Farmos Művelődési Ház

Belépés díjtalan!

SZEREPLŐK:
Bordásné Kovács Katalin, Bordás Gyula, Czibolya Gábor, Berzéné Magyar Krisztina, Both Béla, Berze János, Tanczikó Árnita, Kun Zsolt Gábor, Fábriánné Réz Katalin, Nagy Bálint, Kubala Antal, Misinkó Irén, Földvári Edit, Varga Gáborné, Berze Anna

HANGEFFEKTEK: Mencezl Lászlóné SÚGÓ: Czibolyáné Varga Katalin

RENDEZTE: Kovács Tímea

+ VÉRADÁS +

Helye:

Farmosi Művelődési Ház

Ideje: 2020. április 1. (szerda)
14:00-16:00-ig

LAPZÁRTA

A következő lapzárta időpontja:
2020. május 10. (vasárnap).

A szerkesztőség e-mail címe:
farmosujsg@gmail.com

Kérjük, ha valaki cikket kíván írni az újságba, írása végén tüntesse fel nevét (szervezet, egyesület esetében annak nevét), ugyanis a szerkesztők aláírás hiányában a beküldött anyagokat nem tudják publikálni.

A szerkesztőség

ANYAKÖNYVI HÍREK

HÁZASSÁGOT KÖTÖTTEK	Kanyó Zoltán és Jaksa Éva Krisztina	2019. november 27.
	Pápai Balázs és Tóth Tímea Renáta	2019. november 30.

ÚJSZÜLÖTTEK	2019.12.09	Szvercsek Noémi	Varró Cintia és Szvercsek Balázs leánya
	2019.12.17	Sánta Elizabet Laura	Pető Krisztina és Sánta Richárd leánya
	2019.12.19	Virág Benjamin	Jakab Patrícia és Virág Benjamin fia
	2019.12.23	Micsu Angyalka Bianka	Micsu Bianka leánya
	2019.12.23	Varga Lujza	Kiss Ágnes és Varga Máté leánya
	2020.02.03	Váradi Viktória	Nagy Éva Nikolett és Váradi Zoltán leánya
	2020.02.10	Jejsik Mónika	Molnár Mónika és Jejsik Szabolcs leánya
	2020.02.17	Szítai Amanda	Tisza Klaudia és Szítai Tamás leánya

ELHUNYTAK	KOCSIS ANTAL GÉZÁNÉ	sz.: Lengyel Julianna, 1933.12.13.	2019.szeptember 30.
	ÜVEGES JÁNOSNÉ	sz.: Ripszki Mária Magdolna, 1954.07.03.	2019. november 19.
	MOLNÁR JÓZSEFNÉ	sz.: Vágány Margit, 1945.08.01.	2019.november 21.
	SZAMELCSIK PÁLNÉ	sz.: Muhari Katalin, 1945.03.01.	2019.november 23.
	TÓTH LÁSZLÓNÉ	sz.: Molnár Ilona Irén, 1946.08.16.	2019.december 17.
	SPENGER LÁSZLÓ	sz.: 1952.05.09.	2019.december 21.
	TÓTH JÓZSEF	sz.: 1929.03.06.	2020. január 11.
	KOMLÁTI FERENC	sz.: 1949.05.07.	2020. január 16.
	SZÉCSÉNYI JÁNOS	sz.: 1935.06.14.	2020. január 31.

F·A·I·R

Farmosi Információk Riportok

A szerkesztőség a hozzá érkezett cikk szövegében csak a helyesírási hibákat javítja. Az íráskor stílusán nem változtat. Bármilyen, az erkölcsi normákat nem sértő cikket, olvasói levelet közlünk akkor is, ha annak tartalmával nem értünk egyet! A cikkek tartalmáért a cikk szerzője vállal minden felelősséget.

Nyomda: Tápió Nyomda, Tápiószéle, Holló út 5. • Tel.: 06 20/982-1180 • E-mail: tapionyomda@gmail.com

F·A·I·R Lakossági közéleti tájékoztató • Megjelenik kéthavonta • **Kiadja:** Községi Könyvtár

A szerkesztőség címe: 2765 Farnos, Zrínyi út 1., Telefon: 06 53/390-088

Felelős szerkesztők: Kenyó Lajosné, Kovács Istvánné, Szarvas Angéla

E-mail: farmosujsg@gmail.com • **Eng.szám:** B/Kul/B/90 • **Készült:** 1400 példányban

Köszönetnyilvánítások

„Szerettem volna még élni, de a sors nem engedett.
Búcsúztam volna Tőletek, de már nem lehetett.
Ám búcsú nélkül is szívetekben tovább élhetek.”
Köszönetet mondunk mindazoknak, akik

TÓTH LÁSZLÓNÉ

született: Molnár Ilona

gyászszertartásán részt vettek, fájdalmunkban osztoztak,
sírjára virágot hoztak és utolsó útjára elkísérték.

Férje és a gyászoló család

Fájó szívvel mondunk köszönetet mindazoknak,
akik szeretett halottunk,

SZÉCSÉNYI JÁNOS

temetésén részt vettek, sírjára koszorút, virágot hoztak,
osztoztak fájdalmunkban.

A gyászoló család

HIRDETÉSEK

Kőműves burkoló munkát, szigetelést
vállalok. 0620/265-3136

Autóipari gyárba

Napi 8 órás
munkavégzésre keresünk,
Fizetett szünetekkel,
INGYENES céges
buszjáratokkal

Összeszerelő gépkezelő
lehetőségre!

Végzettséget nem igényel
nettó 190.000 - 256.000 Ft/hó

Jelentkezés:

0630/ 309 2881

jelentkezes@delego.hu

GUMISZERVÍZ

10-24 COL-ig

GUMISZERELÉS, CENTRÍROZÁS, JAVÍTÁS, FORGALMAZÁS

2765 FARMOS, RÁKÓCZI FERENC UTCA 28/F

Gépeink modern, új gépek. Segédberendezéseknek köszönhetően biztonságosan,
sérülésmentesen szerelünk.

Új gumiabroncs vásárlási lehetőség a helyszínen, kedvező áron, közép és prémium
minőségben, gyártói garanciával.

- Minőségi, korrózióálló, új könnyűfém (AEZ, DOTZ, DEZENT) és acélfelni forgalmazás minden típusú személygépkocsira.
- Kerékcsavarok és díztárcsák forgalmazása minden méretben.
- Defektjavítás.
- Ingyenes levegőtöltés.
- TPMS szenzor beszerzés és szerelés.
- Személy, kisteher „C”, terepjáró „4X4” és teher gumiabroncsok minden méretben kaphatók, megrendelhető (GT RADIAL, SAILUN, YOKOHAMA).

Közeljövőben mezőgazdasági és teher gumiszerelő géppel bővül a szolgáltatás

NYITVA TARTÁS: Előre egyeztetett időpontban. (munkaidőn túl és hétvégén is)

LÉNÁRT ANDRÁS EGYÉNI VÁLLALKOZÓ

TELEFON: 06 / 70 - 576 - 0101

06 / 70 - 459 - 2188

YOKOHAMA

A zeneiskola karácsonyi hangversenye

Társasjátékozás a könyvtárban

Az ötödik évfolyam előadása az adventi segélykoncerten

Csuhajás Advent

Luca napi kézműveskedés a Művelődési Házban

Terelőkerítés építése a 311-es úton

Útátadó